

Mier

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

ROČNÍK VI.
1946.

ČÍSLO

REVUE SMER.

Redaktor: Prof. Dr. INOCENT MÜLLER, OP.
Redakcia a administrácia: KOŠICE, Mäsiarska ul. 6.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin.
Závierka čísla do 5. v mesiaci.
PREDPLATNÉ na rok 80,- Kčs; bohoslovci a študenti 40,- Kčs.
Číslo šeku REVUE SMER: 6181.

OBSAH:

CESTY.	Strana:
Svätá Terézia Ježiškova: Caritas Christi urget me	193
Dr. Inocent Müller, OP. : Žiadostivosť očí	197
Viliam Hofka: Kristus žijúci v nás	203
Anton Bagin: Sviatosťné účinky Eucharistie	208
Dr. Henrich Römer: Kardinál Pacelli o kresťanstve a kultúre	213
Vladimír S. Solovjev: Duchovné základy života	217
Marcel Horniak: Rozumárstvo - prekážka duchovného života	221
NAŠE NÁDEJE.	
JUC. Ján Kovalík: Svätá mládež	228
Ján Žabka: Niečo o poslaní dnešného študenta	232
DO VÝŠAV.	235
ŽIVOT.	236
LITERATÚRA.	240

Caritas Christi urget me.

Svätá Terézia Ježiškova.

Ako dieťa svetla som pochopila, že moja túžba stať sa všetkým, mať všetky povolania, je tiež bohatstvom, ktoré by ma však mohlo urobiť aj nespravodlivou. Preto som ho použila na získanie priateľov. Spomenula som si na prosbu proroka Elizea, v ktorej žiadal Eliáša o dvojnásobného jeho ducha; i predstavila som sa sborom anjelov a svätých týmito slovami: Som najmenšou zmedzi všetkých stvorení, poznám svoju biedu. No viem tiež, ako vďačne šlachetné a veľké srdcia konajú dobro. Prosím vás teda vrúcne, blažení obyvatelia nebeskí, aby ste ma prijali za svoje dieťa. Vám bude patriť všetka česť a sláva, ktorú dosiahnem s vašou pomocou. Vypočujte dobrotivo moju modlitbu a vyproste mi lásku v miere dvojnásobnej.

Pane, neodvažujem sa odôvodňovať tieto svoje prosby. Bojím sa, že ma váha mojich smelých žiadostí rozdrví. Avšak som tvojím dieťaťom a to je moje ospravedlnenie. Veď deti neuvažujú o moci svojich slov. Keď dosiahne ich otec, matka, trón, nemeškajú vyplniť žiadosť malých stvorení, ktoré milujú viac ako seba. A aby im spôsobili radosť, dopúšťajú sa aj pošetilostí, ba nechajú sa zviest aj k slabostiam.

Nože, teda, som dieťaťom Cirkvi svätej. Tá je kráľovstvom, lebo je tvojou nevestou, ó božský Kráľu kráľov! Moje srdce netúži po veľkej cti a sláve nebeskej. Tá patrí právom mojim bratom (kňazom), anjelom a svätým. Moja sláva nech je odleskom velebnosti, ktorá žiari s čela mojej matky. Len o jedno pro-

sím, o lásku. Nežiadam nič iného len teba, Ježiš, milovať. Nemôžem konať veľké činy; nemôžem kázať Evanjelium ani preliať svoju krv, ale to nevadí. Moji bratia pracujú namiesto mňa. Ja, malé dieťa, ostávam blízko kráľovského trónu a milujem za všetkých, ktorí bojujú.

Ale ako dokážem svoju lásku, keď predsa dôkazom lásky sú skutky? Už viem! Dieťa bude sypať kvety. Ich vôňa bude naplňovať kráľovskú sieň, a jasným hláskom bude spievať pieseň lásky.

Áno, môj Miláčik, tak nech sa stravuje môj život pred tebou. Nemám nič iného, čím by som ti dokázala svoju lásku, ako že ti sypem kvety, t. j., chcem použiť každú príležitosť k obeťam. I najnepatrnejšie skutky chcem využiť a konať ich z lásky. Z lásky chcem trpieť a sa radovať. Tak ti budem sypať kvety. Ani jeden kvietok neopominím, každý pre teba utrhnem. A budem spievať, stále spievať, aj vtedy, keď budem svoje ruže trhať v tŕni. Čím dlhšie a ostrejšie bude tŕnie, tým Iúbeznejšie bude znieť môj spev.

Ale na čo ti budú, Ježiš, moje kvety a piesne? Ó, viem dobre, že ten vonný dážd, tie nežné, bezcenné lístky ťa potešia. Áno, tieto maličkosti ti spôsobia radosť, vynútiť úsmev Cirkvi víťaznej. Bude ťi chcieť zahrať s tvojím dieťaťom a posbiera tie ružové lístky. Potom ich položí do tvojich božských rúk a tak dostanú nesmiernu cenu. A bude ich sypať na Cirkev trpiacu, aby udusila očistcové plamene, a na Cirkev bojujúcu, aby víťazne bojovala.

Ó, môj Ježiš, milujem ťa, milujem svoju matku — Cirkev! Viem iste, že najmenší úkon čistej lásky jej viac osoží, ako všetky ostatné skutky dohromady. Ale žije táto láska v mojom srdci? Nie sú moje nesmierne žiadosti snom, bláznovstvom? Ach, keby to-

mu tak bolo, nuž osvieť ma, veď vieš, že hladám pravdu. Jestli sú moje túžby opovážlivé, nech zmiznú, lebo mi pôsobia mučenícke trýznenie. A predsa vyznávam, že keby som raz dosiahla tie vznešené končiny, po ktorých vzdychám, nemohla by som v samom lone blaženej večnosti požívať toto šťastie, ktoré okusujem uprostred svojich múk, svojho šialenstva, iba že by si mi nejakým divom vzal spomienku na moje pozemské nádeje. Ó, Ježiš, keď je už taká rozkoš túžiť po láske, čo teda znamená mať ju, ju požívať?

Ako je to možné, že taká nedokonalá duša, ako je moja, túži po takej plnosti lásky? Aké to tajomstvo! Prečo neurobiš, ó môj jediný Priateľ, túto vznešenú snahu výsadou veľkých duší, orlov, čo krúžia vysoko v oblakoch? Ja som len vtáčik, sotva perím pokrytý. Nie som orol, mám len orlie srdce a oko. Áno, aj proti svojej slabosti odvažujem sa neodvratne upierať zrak na Slnko božskej lásky a umieram túžbou vzlietnuť k nemu. Chcela by som sa vzniesť ako orol. Avšak všetko, čo môžem, je, že dvíham krídla. Vzletieť nemôžem.

Čo sa so mnou stane? Zomriem bolesťou pre svoju úbohosť? Ó nie, ani rmútiť sa preto nechcem. Vytrvám so smelou oddanosťou a budem až do smrti upierať zrak na svoje božské Slnko. Nič ma neodstraší, ani dážď, ani búrka. A jestli husté mraky zastrejú moje Slnko lásky a zdá sa mi, že nezostáva pre mňa nič iné iba noc života, práve vtedy mi prichádza okamih, keď môžem ukázať, že moja dôvera je bezhraničná. A budem sa báť opustiť svoje miesto; veď viem, že aj za čiernymi mrakmi svieti moje sladké Slnko.

Ó, môj Bože, až dotiaľ poznávam tvoju lásku ku mne. A predsa, ty vieš, nechávam sa často odvracať od jediného svojho zamestnania, vzdaľujem sa od teba, omáčam malé,

sotva operené krídla v jarčekoch, popri ktorých vedie moja cesta. Potom vzdychám ako lastovička. Tieto vzdychy ti hovoria všetko, ó, Bože, nekonečne milosrdný a pripomínajú ti, že si neprišiel volať spravodlivých, ale hriešnikov.

Aj vtedy, keby si žalostnému piskotu svojho úbožiatka sluch uzavrel, keby si skryl pred ním svoju tvár, ostala by som ochotne zarosená a zkrehlá. Ba radovala by som sa z tohto utrpenia, hoci bolo zaslúžené. Ó, milované Slnko, som šťastná, že sa pred tebou vidím malá a slabá a srdce moje je spokojné. Viem, že všetci orly tvojho nebeského dvora majú so mnou sústrasť, že ma chránia a bránia a zaháňajú supov, symboly diablov, čo ma chceli zničiť. Ó, nebojím sa ich, nestanem sa ich korisťou, ale božského Orola.

Ó Slovo, môj Spasiteľ, ty si ten Orol, ktorého milujem, ktorý ma vábi. Ty si sa sniesol na toto miesto vyhnanstva, chcel si trpieť a umrieť, aby si sa zmocnil všetkých duší a pozdvihol ich až k Najsvätejšej Trojici, ohnisku večnej lásky. Ty si ten, čo sídli v neprístupnom svetle, a predsa zostávaš v tomto slzavom údolí, skrytý pod spôsobom hostie, aby si ma živil svojou vlastnou bytosťou. Ó Ježiš, dovoľ, aby som povedala: „Tvoja láska zašla až k bláznovstvu!“

Ako by nemalo moje srdce pre také bláznovstvo ísť ti v ústrety, ako by som mohla mať inú dôveru ako neobmedzenú?

Ach, viem dobre, že svätci sa pre teba tiež dopúšťali bláznovstva. Oni konali veľké veci, lebo boli orly. Ja však som príliš malá, aby som také niečo vykonala. Moje bláznovstvo je v tom, že dúfam, že ma tvoja láska prijme za obeť; mojím šialenstvom je spoľiehať sa na pomoc anjelov a svätých, aby som na tvojich krídlach mohla vyletieť k tebe, božský Orol. Chcem čakať tak dlho, ako

chceš, oči upierajúc pevne na teba; chcem byť okúzlená tvojím božským pohľadom, chcem sa stať korisťou tvojej lásky. A dúfam, že príde deň, kedy ma uchvátiš a odnesieš k ohnisku lásky a konečne ma pohrúžiš do tejto planúcej priepasti, aby som bola na veky šťastnou obefou.

Ó Ježiš, kiež by som mohla všetkým jednoduchým dušiam zvestovať tvoju nesmiernu dobrotu! Cítim, že keby si — hoci je to nemožné — našiel ešte slabšiu dušu, ako som ja, že by sa ti zaľúbilo ju zasypať ešte väčšími milosťami. len keby sa s úplnou dôverou odovzdala tvojmu milosrdenstvu.

Ale prečo chceš, ó môj miláčik, ohlásať iným tvoje tajomstvá? Či si mi sám ich neoznámil a či nemôžeš ich zjaviť aj iným? Áno, viem to a zaprisahám ťa, aby si to urobil. Prosím ťa vrúcne, shliadni na mnohé jednoduché duše a pritiahni ich k sebe. Zaprisahám ťa, ó Bože, vyvoľ si na zemi légiu jednoduchých duší, ktoré by boly hodné tvojej lásky!

Žiadostivosť očí.

Dr. Inocent Müller, OP.

Vraví sa, že oči sú bránou do ľudskej duše: čo oči vidia, po tom duša zatúži. Nuž a očiam ponúka sa všetko, preto ak nedávame pozor na oči, duša zatúži po veciach, ktorými sa neobohatí, ale ktoré ju ožobračia. Preto žiadostivosť očí, o ktorej píše svätý Ján, musí byť podrobená prísnej kontrole zdravého rozumu a najmä zjaveného učenia.

Žiadostivosť očí obsahuje dve veci: *Zvedavosť a nezriadené lipnutie k veciam hmotným, k bohatstvu, teda lakomstvo.*

Zvedavosť vo všeobecnosti pripomína zbytočnú starostlivosť napríklad o šatstvo, o

bývanie a vôbec o vonkajšie veci, ktorými sa človek rád chvasce. Vo vlastnom slova smysle znamená *zbytočnú snahu alebo žiadosť poznať také veci, ktoré sa nás vôbec netýkajú alebo ktorých poznanie prevyšuje našu rozumovú schopnosť*.¹ Teda poznávanie nejakej pravdy nie je ešte zlé, ako poznamenáva svätý Tomáš, ale stáva sa zlé pre *spôsob*, akým chceme pravdu poznať alebo pre *cieľ*, pre ktorý túžime pravdu poznať. Nieкто napríklad študuje preto, aby poznal, ako môže bližnému škodiť. Iný zasa stáva sa pyšným, lebo „*znalosť nadyňa*“.² No duchovnému životu škodí najmä taká zvedavosť v poznávaní, ktorá človeka odvádza od poznávania vecí *potrebných pre duchovný život*. Sú ľudia, ktorí prečítajú všetky romány, všetky noviny, športové zprávy poznajú dopodrobna; poznajú mená všetkých svetových boxerov a zápasníkov, divadelných aj kinových hercov. Vedia priniesť aj také obete, že v noci ráčia vstávať, aby vypočuli najnovšie zprávy rozhlasu atď. Majú krásne filatelistické zbierky a zaujímajú sa aj o iné hlúposti. No štvrťhodinová nedeľňajšia kázeň je pre nich dlhá. Katolícke časopisy — ak si ich už predplácajú, ležia im na policiach neprerezané, nemajú času čítať náboženské „sladkosti“! Katolícke náboženské knihy — ach, im stačí modlitebná knižočka, ktorú im daroval na birmovku birmovný otec. Náboženské prednášky, na tie zásadne nechodia a keď už prídu zo slušnosti alebo ich tam dotiahla nejaká horlivá duša, nuž dokonale sa nudia a očakávajú koniec ako vyslobodenie z očistca. Teda nezaujímajú sa o veci vonkoncom zlé, lež venujú sa im tak, že pritom zabúdajú na vlastnú dušu, lebo neznalosť a nezáujem o duchovný život je naozaj

¹ Suma teol. II-II, ot. 166-167.

² 1 Kor. 8, 1.

príčinou náboženskej ľahostajnosti, povrchnosti a to je veru hriešne. Preto svätý Hieronym napísal o kňazoch (a vzťahuje sa to aj na ostatných), čo boli zvedaví na zbytočné veci toto: „Vidíme kňazov, ktorí opustili Evanjaliá a prorokov, a čítajú komédie a spievajú milostné slová bukolických veršov“.

Zvedavosť po poznaní stáva sa hriešnou, ak sa chceme niečo naučiť *od toho, od koho nie je to dovolené*, napríklad od diabla, od veštcov, od špiritistov. Koľkí ľudia aj v dnešných časoch veria poverám, chcú akosi vyslieďiť veci neznáme alebo budúce, čo môže iba Boh, preto idú poučiť sa k veštcovi, ktorí za peniaze všetko vedia. Poznávanie nejakej pravdy je hriešne aj vtedy, ak nemá nijaký *vzťah* (priamy alebo nepriamy) *k správne mu cieľu*, t. j. k poznaniu Boha, lebo každá poznaná pravda má byť iba stupienkom k poznaniu najvyššej Pravdy, v ktorej spočíva najvyššie šťastie. Napokon snaha po poznaní pravdy môže byť hriešna, ak človek chce poznať pravdu, ktorá *prevyšuje jeho rozumovú schopnosť*, ak sa púšťa povedzme do riešenia takých otázok, ktorým nerozumie. Potom sa stáva, že sám si vec nevysvetlí a začne o pravde pochybovať a do rozpakov môže priviesť aj tých, ktorým chce vec vysvetliť a ktorej nerozumie. Dobré je hľbať o veciach vznešených, božích; no kto chce zájsť ďalej ako smie s obmedzeným rozumom, ľahko a často poblúdi. Preto už Písmo sväté napomína: „*Vyšších vecí nad seba nehľadaj a silnejších nad seba neskúmaj; ale čo ti prikazuje Boh, na to vždy myslí, a pri mnohých jeho skutkoch nebývaj všetečným... Mnohým už podrazila nohy ich domýšľavosť, a v márnosti zadržala ich rozum*“.³

Podobne aj *šmyslove* poznanie môže byť

³ Sirach, 3, 22, 26; Prísl. 25, 27.

niekedy hriešne, a to vtedy, keď napríklad človeka odvracia od *užitočného* uvažovania. Alebo môže byť aj príčinou pohoršenia a duševnej škody: Nemravné obrazy, reči, piesne, nie raz strhujú človeku k hriechu v myšlienkach, v reči alebo aj v skutkoch. A kde je toho príčina? Neskrotený pohľad!

Túto neusporiadanú zvedavosť alebo túžbu po poznaní treba správne usmerňovať. Človek musí si uvedomiť, že všetko, čo je na svete, pominie, preto si nezaslúži, aby sme sa mu oddali úplne. Iba to, čo je večné, nepominuteľné — a to je Pán Boh — môže byť predmetom, na ktorý sústredíme všetky svoje duševné aj telesné sily. Všetko, čo je na svete a čo sa v ňom odohráva, môže nás zaujímať natoľko, nakoľko nás bližšie privedie k Bohu. Môže byť pre nás iba prostriedkom rýchlejšieho kráčania k cieľu života, no nikdy nie cieľom samým.

Druhý spôsob, ktorým sa prejavuje žiadostivosť očí je *lakomstvo*. Je to *nezriadené milovanie bohatstva*, teda niečoho, čo človek potrebuje k životu a čo sa dá peniazmi shodnotiť. Peniaze alebo vôbec bohatstvo potrebuje človek na dosiahnutie nejakého iného majetku, radovánok, slávy alebo pôcti; alebo peniaze potrebuje pre peniaze, kochá sa v pohľade na nich, v nich vidí zaistenú budúcnosť života. Lakomstvo prejavuje sa potom v dvojakej forme: Buď niekto chce zbohatnúť tak, že nespravodlivo prijíma, alebo zadržuje si majetok, peniaze, a to je proti ctnosti spravodlivosti. Alebo, ako som už povedal, lipne na majetku, miluje *majetok pre majetok*, a keď v peniazoch lakomec vidí svoj životný cieľ, potom ťažko hreší. V jednom aj v druhom prípade lakomec je vo veľkom nebezpečenstve dopúšťať sa priestupkov proti mnohým iným ctnostiam.

Milovníci peniazi a vôbec bohatstva musia si uvedomiť, že pánom toho všetkého je Boh, človek je iba *správcom* majetku, ktorý mu uštedrila Božia Prozreteľnosť, aby mohol ako človek žiť a napokon dosiahnuť posledný cieľ, Boha! Vtšeko opustíme, nič si nevezme-me na druhý svet, no zo všetkého budeme vydávať prísny počet.⁴ A práve preto, že nie sme majiteľmi, ale správcami božieho majetku, je celkom prirodzené, že tí, čo sú správcami väčšieho majetku, majú z neho rozdávať podľa božích úmyslov všetkým, čo sú na to odkázaní. Teda, majú štedro udeľovať almužnu a podporovať dobročinné ciele. Ak teda bohatý podporí chudobného, nie je to od neho nijaká veľkodušnosť vo vlastnom slova smysle, ale prísna povinnosť, lebo on je iba od Boha určeným správcom majetku, z ktorého majú žiť aj iní Iudia a nielen on. Preto prepych, hromadenie bohatstva na jednej strane a na strane druhej úžasná bieda, je vonkoncom proti božiemu poriadku, podľa ktorého bohatstvá zeme sú pre všetkých Iudí. Podľa slov Pána Ježiša, kto takto vie hospodáriť so svereným majetkom, „*shromažďuje si poklady v nebi kde ani hrdza ani moľ nekazí, a kde sa zlodeji nepodkopávajú a nekradnú*“.⁵ A almužna je tiež jedným z účinných prostriedkov, ako odtrhnúť srdce o pozemských dobier a pestovať v ňom túžbu po Bohu, lebo Pán Ježiš vraví: „*Kde je tvoj poklad, tam je aj tvoje srdce*“.⁶

Nuž aj boháč, správca božieho majetku, nech hľadá ponajprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť, nech sa usiluje poznávať a milovať Boha celým srdcom, a potom všetko ostatné sa mu pridá.

⁴ Luk. 16, 2.

⁵ Mat. 6, 20.

⁶ Mat. 6, 21.

Lež k pravej dokonalosti vyžaduje sa aj evanjelioma chudoba, lebo Kristus vraví: „*Blahoslavení chudobní duchom*“.⁷ A náuka blahoslavenstiev platí pre všetkých Iudí. Nuž chudobu, ktorú Pán Ježiš odporúčal v hôrskej reči, možno uskutočniť trojako: Rozpredať všetok majetok a rozdať ho chudobným, ako to sám Kristus Pán povedal: „*Predajte to, čím vládnete, a dávajte almužnu*“.⁸ Dať majetok pre spoločné užívanie ako to býva aj teraz v niektorých rehoľných spoločnostiach. Alebo ponechať si z majetku iba toľko, koľko človek nevyhnutne potrebuje a užívať aj tento majetok iba v dohode a podľa rady duchovného vodcu. No každý človek musí mať aspoň *ducha chudoby*, to znamená nesmie k majetku lipnúť, nesmie v peniazoch vidieť cieľ, radosť a také ukojenie, že mu ani nenapadne túžiť po veciach vyšších, božích, nebeských.

Majetky sú teda iba *prostriedkom k cieľu*, preto načim ich užívať tak, ako to vyžaduje životný stav človeka, čiže jeho stavovské postavenie, ale vždy v spojení s posledným cieľom. Kto prekročí túto mieru, hreší.⁹ Hriech lakomstva patrí k siedmym hlavným hriechom, lebo je koreňom mnohých iných nerestí. Lakomec má tvrdé srdce, k chudobným nevie byť milosrdný. Čím viacej má, tým viacej chce mať. Je to človek nespokojný, vo dne v noci myslí iba na to, ako zbohatnúť, ako niečo nadobudnúť. A pri nadobúdaní majetku stáva sa krutým, násilným, klame, kde len môže, za peniaze vie aj krivo prisahať. Je to človek zvyčajne Istivý, rád podvádza a keď ide o peniaze, je súci zradiť aj najväčšieho priateľa a dobrodincu, ako to vidieť na

⁷ Mat. 5, 3.

⁸ Luk. 12, 33.

⁹ Suma teol. II-II, ot. 118; De malo, ot. 13.

Judášovi, ktorý pre lakomstvo zradil Krista Pána.

Oči sú naozaj bránou, ktorou vchádza do duše veľa dobra aj zla. Preto prosme Pána s žalmistom: „Odvráť mi oči, aby nevidely márnosť“.¹⁰

Kristus žijúci v nás.

Viliam Hofka.

8. Budovanie tela Kristovho.

Podľa všeobecne platného zákona prírody, každý živý organizmus má v sebe vitálnu silu, ktorá ho nielen udržuje pri živote, ale ho i pudí, aby tento život rozmnožoval a dával ďalším jednotlivcom. A práve v tom sa zrači nekonečná múdrosť Stvoriteľova, že stvorené bytosti používa za nástroje na vytvorenie nových individuí, čím dáva tvorom účasť na vlastnej stvoriteľskej moci.

Tento všeobecný zákon platí aj v nadprírode. I tu Boh účinkuje pomocou druhotných príčin. Pravda, tu ide o nekonečne hodnotnejšie skutočnosti, božské. Nadprirodzený organizmus — Cirkev — je totiž vklenený do samého božstva, z ktorého vyrastá a má na ňom účasť. Aká to potom musí byť úžasná tvorivá sila, — ktorá za súčinnosti božej — dáva vznik novému, božskému životu! Ako kedysi v lone Matky Božej Duch sv. utvoril fyzické telo Kristovo, tak ten istý Duch stváraňuje Kristovo mystické telo prostredníctvom materstva Cirkvi sv. Tento neprestajný zdroj a vzrast Krista v jeho údoch, toto tajomné *materstvo Cirkvi*, je najpodivnejšie tajomstvo zo všetkých tajomstiev, nie menej obdivuhodné ako samo vtelenie Syna Božieho, z ktorého vyrastá a ho dopĺňa.

¹⁰ Zalm 118, 37.

Chápeme, aký nesmierny význam majú pre Cirkev a jej jedlotlivé údy sv. sviatosti, pomocou ktorých, ako nástrojových príčin, Cirkev svoje nadprirodzené materstvo uskutočňuje? Cez ne vylieva *Kristus* svoj vlastný život do duší, v nich je utajená nekonečná plodivá sila *Ducha svätého*, vyvierajúca z lona *Otcovho*, Pôvodcu každého otcovstva na nebi i na zemi.¹

Boh pozná Iudskú prirodzenosť, však je jej Zakladateľom. On vie, že naše poznanie je viazané na smysly, ktoré vnímajú iba javy hmotné. Preto ustanovil, aby nositeľmi neviditeľnej milosti boli viditeľné znaky, symbolizujúce tú milosť, ktorú sprostredkujú. Cirkev potom behom stáročí opriadla sviatostnú formu nádhernou liturgiou, ktorá svojou mnohovravnou symbolikou má prijímateľa čím lepšie disponovať na prijatie milosti, ktorú mu sviatosti udeľujú silou im vlastnou (ex opere operato).

Aký hlboký dojem asi vyvolalo u katechumenov kresťanského stároveku prijímanie sviatosti krstu za veľkonočného alebo turíčneho rána (čo je už samo v sebe symbolické)! V noci boli svedkami svätenia krstnej vody — (liturgie, ktorá ešte i dnes patrí medzi najdojímavejšie celého cirkevného roku) — po čom, celí vzrušení veľkosťou chvíle, boli ponáraní pod vodu, oplodnenú milosťou *Ducha svätého*. Starý, hriešny človek zmizol, ako by umrel, a z vody sa vynoril, zrodil „nový tvor“² - kresťan. Ako dobre vtedy pochopili, že kresťan je človek, ktorý bol pri krste *počovaný s Kristom*, umrel hriechu, aby zas *s Kristom vstal z mŕtvych* k novému životu dieťaťa božieho.³ „*Keď ste vstali s Kristom, hľadajte, čo je tam hore, kde Kristus*

¹ Porov. Ef. 3, 15.

² 2 Kor. 5, 17.

³ Rim. 6, 4—11.

sedí na pravici božej! Majte na mysli, čo je tam hore, a nie čo je na zemi. Veď ste umreli a váš život je srkytý s Kristom v Bohu."⁴

Kristom sa vzťah človeka k Bohu mení od základu, pretože aj jeho *osobnosť*, aj *prirôdzenosť* sa pretvárajú v bytostne iné. Celý človek sa zbožšťuje. Charakterom (nezmazateľný znak), ktorý nám do duše vtláča sviatosť sv. krstu, sa stávame účastnými osobného (hypostatického) spojenia božskej prirôdzenosti Kristovej s jeho prirôdzenosťou Iudskou, čím sa naša *osobnosť* (hypostasis) dostáva do veľmi intimného pomeru k osobnosti Kristovej, s ktorou tvorí podivnú mystickú jednotu, je s ňou ako by srastená. Inými slovami: stávame sa mystickými údmi Kristovými, ratolesťami na Viniči, ktorým je Kristus. Takto včlenení do Krista, máme podiel na jeho osobnej veľkosti, na jeho božom synovstve.

Naše prijatie za synov božích nielen že je zobrazením Kristovho vlastného synovstva božieho, ale je vlastne jeho rozšírením, keďže z neho vyrastá a bytostne je s ním spojené, ako ratolesť vyrastajú z kmeňa a tvoria s ním len jeden organizmus, alebo údy z hlavy a sú s ňou iba jedno telo.

Pri krste sa v každom z nás *Slovo znovu vteľuje*, znovu stáva človekom, keďže si privlastňuje našu Iudskú prirôdzenosť, ktorú podivne spája so svojou. A tak sa s Kristom stávame jedno a právom môžeme povedať, že *patríme k Osobe Kristovej*, áno, že sme v istom smysle samým Kristom.⁵ „*Kristom sme sa stali*“, tvrdí smele i veľký Augustín.⁶

Krstným charakterom bola naša osobnosť pozdvihnutá do nadprirôdzena. Je pre nás tým, čím je pre Krista jeho osobné spojenie

⁴ Kol. 3, 1—3.

⁵ Scheeben: *Mysterien* 1941, str. 399.

⁶ *Tract. in Joan.* XXI. 8—9.

prirodzenosti božskej s Iudskou. Ako totiž toto je u Krista zdrojom zbožštenia jeho ľudskej prirodzenosti a z nej vyvierajúcej činnosti,⁷ tak isto zas charakter, ktorým sme boli pri krste poznačení, je *pôvodom zbožštenia našej prirodzenosti a činnosti*. Všetky Kristove skutky, aj tie, ktoré pramenily z jeho ľudskej prirodzenosti, mali hodnotu nekonečnú, božskú, lebo aj ony, aj prirodzenosť, z ktorej pochádzaly, patrily Osobe božskej. To isté môžeme do istej miery tvrdiť i o našich skutkoch, vykonaných v stave milosti posväcujúcej. Aj ony sú v určitom smysle „bohoľudské“, pretože patria človekovi, ktorý sa pri krste stal „bohočlovekom“, zbožšteným človekom. Keď Kristus je a žije v nás, či nemôžeme potom s práve takou dogmatickou istotou tvrdiť, že *naše skutky sú Kristove skutky v nás?* V Písme sv., najmä u sv. Pavla, je táto pravda mnoho ráz zdôrazňovaná.⁸

*„Veľké a obdivuhodné je tajomstvo nášho privtelenia ku Kristovi. Práve tak veľké ako samo Vtelenie Syna Božieho, na ktorom spočíva a z ktorého vyviera.“*⁹ A tento zázrak, ktorý je omnoho väčší, než bolo stvorenie svetov (sv. Tomáš), učinil Boh s nami pri krste svätom.

Ako krst je sviatosťou zrodu, začiatku Kristovho života v nás, tak druhá sviatosť, *birMOVANIE*, je *sviatosťou dospelosti Kristovej v nás*.¹⁰ Nielen v tom smysle, že ňou sa nám dostáva viac života Kristovho (milosti posv.), ale najmä preto, lebo birMOVANIE nám vtlačá charakter, nezmazateľný znak, ktorým sa zdokonaľuje náš osobný po-

⁷ Pod „zbožštením“ rozumej milosť posväcujúcu, ktorú mal i Kristus, pravda, v plnej miere.

⁸ Luk. 10, 16; 2 Kor. 13, 3—5; Kol. 1, 24 atď. Porov. aj Scheeben, c. d., str. 329.

⁹ Scheeben, c. d. str. 304.

¹⁰ Porov. Ef. 4, 13.

mer ku Kristovi. Ním sa dotvára v našej duši pri krste načrtnutý obraz Kristov. Olej božstva, ktorým Duch sv. pomazal ľudskú prirodzenosť Krisovu, steká s nej i na nás a presakuje nás svojou vôňou. „*Stali sme sa príjemnou vôňou Kristovou.*“¹¹

Všade, kde sa zjaví obirmovaný, teda dokonalý kresťan, má to zaváňať Kristom, jeho ctnosťami, najmä však láskou. Láskou, ktorá je mocnejšia než smrť.¹² To, čo hrdo prehlásil Apoštol, má byť samozrejším každému, koho Duch Svätý, Duch sily posilnil sviatosťou birmovania: „Som si istý, že ani smrť nás nemôže odtrhnúť od lásky božej, ktorá je v Kristu Ježišovi, Pánovi našom.“¹³ — Chápeme, prečo v prvých storočiach prenasledovania túto sviatosť udeľovali hneď po krste svätom? Birmovanie je sviatosťou kresťanských hrdinov, mučeníkov.

Syn Boží sa stal človekom, aby sa človek stal synom božím. Jeho životným poslaním bolo: sprostredkovať nám, ľuďom, odpustenie a stratenú milosť božiu. Kristus, Boh a Človek v jednej Osobe, je Sprostredkovateľom v najvlastnejšom smysle slova. Ako *Boh* je nekonečnej dôstojnosti a preto nám až nad mieru mohol milosť zaslúžiť a ako *Človek*, mohol sa stať Hlavou celého ľudstva a tak v mene nás všetkých priniesť Otcovi smiernu obeť na kríži. Kristus je našim Veľkňazom, keďže je Bohočlovekom. Kňazská hodnosť mu nebola dodatočne daná. Ona patrí k podstate jeho Bytosti. *Byť Bohočlovekom je totiž to isté ako byť Kňazom*, Sprostredkovateľom medzi Bohom a ľuďmi.

Z toho plynie, že keď sme krstným a birmovným charakterom boli včlenení do Krista-

¹¹ 2 Kor. 2, 15.

¹² Porov. Veľpieseň 8, 6.

¹³ Rim. 8, 38—39.

Bohočloveka, stali sme sa účastní aj jeho kňazstva. Pravda, tieto dve sviatosti ešte nevtláčajú kňazský charakter do duše a preto ani nedávajú nikomu kňazskú moc — (to sa udeľuje len sviatostou kňazstva) — avšak z Písma i učenia Cirkvi je jasné, že charakter krstný, a omnoho dokonalejšie charakter birmovný, činia kresťana účastným kňazstva Kristovho.¹⁴ Slová kniežata apoštolov: „Vy však ste vyvolené pokolenie, kráľovské kňastvo, národ svätý, ľud vykúpený...“¹⁵ — boli adresované pospolitým veriacim, laikom. I tieto boli včlenené do Kristovho kňazstva, ktoré, ako bolo vyššie povedané, sa nedá oddeliť od jeho Bytosti.

La noblesse oblige. Nesmierny dar boží, účasť na Kristovom synovstve božom a na jeho kňazstve, ktorej sa nám pri krste a birmovke dostalo, nás nielen uschopňuje, ale i zaväzuje spolupracovať s kňazmi na apoštoláte Cirkvi. Vtedy, keď nám biskup pomazal čelá sv. chrizmou a keď Duch Svätý vpálil do našej duše birmovný charakter, účasť na Kristovom kráľovskom kňazstve, vtedy nás Boh poveril *najvznešenejším poslaním, aké môže byť na nebi a na zemi: pracovať v katolíckej akcii na výstavbe mystického tela Kristovho.*

Sviatostné účinky Eucharistie.

Anton Bagin.

Eucharistia je zároveň obeta aj sviatosť. Tieto dva prvky nemožno odlučovať od seba, lebo aj keď prijímanie tela a krvi nášho Pána Ježiša Krista nie je podstatnou časťou svätej omše,¹ predsa je integrálnou časťou tejto novozákonnej obety, pretože práve

¹⁴ Suma teol. III., ot. 63, čl. 2.

¹⁵ 1 Peter. 2, 9.

svätým prijímaním zúčastňujeme sa ovocia milosti eucharistickej obety Ježiša Krista.²

Eucharistia ako obeta priamo prispieva na zväčšenie vonkajšej slávy božej; ako sviatosť, pokrm a nápoj našich duší, je určená samým Spasiteľom na naše posväcovanie, zbožstvomaniu. V tom je podstatný rozdiel medzi eucharistickou obetou a svätým prijímaním.³

Eucharistia ako sviatosť vlieva ex opere operato do našej duše posväcujúcu milosť. Pri svätom krste dostávame prvú milosť, základ duševného nadprirodzeného života. Prijímanie Sviatosti Oltárnej prináša druhú milosť, rozhojňuje náš nadprirodzený život a zároveň prináša milosti pomáhajúce. Akosťou týchto milostí líši sa Eucharistia od ostatných sviatostí a dostáva svoje zvláštne poslanie.⁴

Sviatosť Oltárna je *pokrmom* našich duší. *Moje telo opravdive je pokrmom a moja krv je opravdive nápojom.*⁵ Účinky svätého prijímania, požívania duševného pokrmu, nevíhnutne sú analogické s účinkami prijímania telesného pokrmu. Eucharistia udržuje naše

¹ Svätá omša bola by obetou i keby kňaz neprijímal prepodstatnené spôsoby. Dr. A. Šanda: *Synopsis theologiae dogm. specialis* sv. II, str. 255 an.

² A. Tanquerey: *Précis de théologie ascétique et mystique*, str. 184. O vnútornom súvisi eucharistickej obety a svätého prijímania pekne hovorí francúzsky benediktín P. J. Simon. Uvádzam jeho slová: „Obeta a prijímanie nie sú dva oddelené úkony, ba ani len nie vedľa seba položené, tak tiež nie sú rôzne, materiálne spojené, ale jediný, ten istý akt, a prijímanie má svoj úplný účinok a úplný význam len tým, že je zavŕšením obety. Prítomnosť na svätej omši musí teda viesť k prijímaniu.“ Dom. J. Simón: *Le prêtre et l'apostolat moderne*, str. 53.

³ A. Tanquerey, c. d. str. 184.

⁴ A. Šanda, c. d. II. sv. str. 143-144

⁵ Ján, 6, 56.

duševné sily, obnovuje, rozmnožuje ich a pôsobí v nás duševnú rozkoš, ktorá je v nás, aj keď ju necítíme.⁶

Pokrmom a nápojom pri svätom prijímaní je sám Ježiš Kristus, jeho človečenstvo aj božstvo. Spája sa s nami, aby nás v seba pretváral. Toto spojenie s Kristom je fyzické a morálne, pretvárajúce a sotrvávajúce. Už nie je to len spojenie s Kristom vierou, alebo zaštepencia sa v Kristia krstom. Ide o nové spojenie, „účastenstvo kresťana na živote samého Krista“, ako poznamenáva P. Lebreton.⁷

Pri svätom prijímaní spájame sa teda s Kristom fyzicky. Spájame sa s jeho telom, dušou aj božstvom. Stávame sa živými svätostánkami, ba živými cibóriami. Kristus ako pokrm nás preniká a my vždy viac a viac pripodobňujeme sa jemu. Kým telesný pokrm premieňame v seba, Kristus, náš duševný pokrm, pretvára nás v seba.⁸

Fyzické spojenie s Kristom umožňuje nám ešte užšie spojenie s ním. Je to veľmi vnútorné a posväcujúce spojenie. Naša duša spája sa s Kristovou dušou. Stávame sa s Kristom „jedným srdcom a jednou dušou.“ Jeho predstavivosť sjednocuje sa s našou a jeho pamäť s našou pamäťou. Riadi ich k Bohu, k božím záujmom, takže jasnejšie chápeme pri svetle jeho nekonečnej dobroty a krásy márnosť svetských radostí. Kristova vnímavosť tiež spája sa s našou a dáva nám vychutnať pravdy evanjelia. A konečne aj vôľa Kristova, taká vznešená a stála, posilňuje našu slabosť, takže môžeme zvolať so svätým Pavlom: „Všetko môžem skrze toho,

⁶ A. Tanquerey, c. d. str. 190.

⁷ P. Lebreton: *Les origines du dogme de la Trinité*, 1910. str. 403. — Cit. A. Tanquerey str. 190—191.

⁸ A. Tanquerey, c. d. str. 191.

ktorý má posilňuje.“⁹ Kristovo srdce, „horiace ohnisko lásky“, rozpaľuje naše studené srdce ako kedysi emauzským učeníkom. Vplyv tohto spojenia je taký mocný, že dáva nám sily trpieť pre Boha.¹⁰

Takéto spojenie s Kristom je zrejme pretvárajúce. Pomaly odvracia naše myšlienky a túžby od sveta. Smerujeme ku Kristovi a sledujeme vôľu božiu, takže stáva sa naším denným pokrmom, žiadame si len slávu božiu a spásu vlastnú a spásu svojich bližných. Naše srdce zbavuje sa postupne svojho egoizmu a prirodzených pocitov, jeho láska, nadprirodzená, horúca, vznešená láska, patrí len Bohu a dušiam pre Boha. Nemilujeme Boha pre vnútorné útechy, ale preto, že je naším Kráľom a naším Bohom a pre neho dobre robíme tým, ktorých milujeme. Je to úplná premena v našom živote podľa slov Apoštola: „Nuž, žijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus.“¹¹

Duchovné sjednotenie s Kristom je sotrvajúce. „Kto je moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom.“¹² Kristus je s nami fyzicky spojený, kým zostávajú v nás sväté spôsoby. No spojenie trvá aj potom, keď pominú javy chleba a vína. Akým spôsobom? Skrze božstvo vteleného Slova. Duch Svätý, Duch Ježišov, ktorý ho viedol na púšť a stále sprevádzal v jeho verejnom účinkovaní, bytostne¹³ zostáva v nás. Neprestáva prosiť za nás,¹⁴ získavať nám milosť pomá-

⁹ Filip. 4, 13.

¹⁰ A. Tanquerey, c. d. str. 192—193.

¹¹ Galat., 2, 20.

¹² Ján, 6, 57.

¹³ A. Šanda, c. d. I. sv. str. 192—193.

¹⁴ A na tento spôsob i Duch napomáha našu slabosť, lebo za čo sa máme modliť ako treba, nevieme, ale sám Duch oroduje za nás nevysloviteľnými vzdychami. Rim. 8, 26.

hajúce, starostlivo nás chrániť od pokušení, riadiť našu dušu, posilňovať našu vôľu, rozohrievať našu lásku, a tak pokračovať v účinkoch sviatostného prijímania.¹⁵ Takej výsady, pravda, dostáva sa len tým, čo žijú v sobramosti, počúvajú vnútorný hlas boží a verne plnia aj najmenšie božie pranie.

Eucharistia vovádza nás aj do života Najsvätejšej Trojice. Večné Slovo neprichádza samotné do našej duše, ale per circumincensionem „prebývaním osôb jednej v druhej,“¹⁶ je v nás Otec i Duch Svätý. „Ježiš vťahuje nás do svojej detinskej lásky k Otcovi... Otec uzaviera nás kvôli Synovi do svojho milovania.¹⁷ Duch Svätý dáva duši podobný pohyb, ktorý ju približuje Otcovi a Synovi, a umožňuje jej účasť na ich vzťahoch.“¹⁸ „Keď ma kto miluje, zachová moje reči, a môj Otec bude ho milovať, a prídeme k nemu a spravíme si príbytok u neho.“ Už krstnou milosťou je v nás Najsvätejšia Trojica. Ale tu je zvláštny dôvod jej prítomnosti. Sväté prijímanie fyzicky spája nás s Vteleným Slovom. V ňom a skrze neho sjednocujeme sa s Otcom i Duchom Svätým, ktorý je dychom lásky Otca i Syna a zúčastňujeme sa ich najvnútornejšieho života. Je to predchuf neba, večného sjednotenia s trojjediným Bohom a večného účastenstva na jeho blaženom živote. *Esse cum Jesu dulcis paradisus.*²⁰

¹⁵ A. Tanquerey, c. d. str. 194.

¹⁶ Tamže, str. 195.

¹⁷ M. Vincent Bernadot OP: *Eucharistiou k Najsvätejšej Trojici*, str. 26.

¹⁸ M. V. Bernadot, c. d. str. 48.

¹⁹ Ján, 14, 23.

²⁰ *Nasledovanie Krista I.*, II. 8.

Kardinál Pacelli o kresťanstve a kultúre.¹⁾

Dr. Henrich Römer.

Známy nemecký teolog raz povedal: *Kultúra duše je dušou kultúry!* Kto vychádza z tejto základnej pravdy, tomu bude spôsob, ktorým kresťanstvo formovalo, oplodňovalo a obohacovalo kultúru, celkom jasný a samozrejný. Pozná, že je mylné pripisovať kresťanstvu úlohu jediného prameňa kultúry, ale zároveň sa predsvedčí, že ani tí nemajú pravdu, čo sa usilujú vysvetliť úlohu kresťanstva v pozemskom odbore pôsobnosti ako niečo viac menej ozdobné a okrašľujúce. Boží rozkaz: „*Podmaňte si zem*“, bol daný človeku už pred prvým hriechom; preto je sám v sebe nezávislý od duchovného vykúpenia a posvätenia, ktoré spája kresťanstvo s padlým ľudstvom.

Skutočnosť, že už v predkresťanských dobách bola kultúra na takom stupni, že zanechala v dejinách nezmazateľné stopy, tvorí dejinný dôkaz o tom, že kultúra nie je sprievodným zjavom iba kresťanstva. Preto jestvuje medzi kultúrami, ktoré nachádzame v dejinnom vývoji ľudstva, do hĺbky idúce hodnotenie, ktoré spočíva práve v tom, že každý kultúrny odbor vyrastá z ľudskej duše ako plod jednotlivca alebo spoločnosti. Čím starostlivejšia, čím nadanejšia a čím hlbavejšia je ľudská duša, tým cennejšia je kultúra, ktorú vytvára.

Iba cez ľudskú dušu vedie cesta ku kultúre! A tak je vysvetlený kultúrny význam kresťanstva. Človek, ktorý žije kresťanským životom, životom s milosťou v duši a tak — podľa učenia Cirkvi o milostiach — zúčastňuje

¹ Staršia časová úvaha terajšieho pápeža bude iste svetlom v debatách o pojme kultúry u nás.

sa na nadprirodzenosti a na podstate Boha, nevyhnutne vytvára kultúru celkom inú, ako človek, čo Boha nepozná, ktorý samostatne podľa pozemských vzorov a ľudskými silami vytvára kultúrne hodnoty na tomto svete. Kresťan považuje tento svet za obraz nadprirodzeného sveta, pridŕžiava sa augustinánskej tézy: „Boha požívame nie používame, pozemské statky používame a nie požívame“. Táto zásada, ktorá je podstatne podmienená skutočnosťou skutočného a nie vymysleného spojenia kresťana s Bohom, nepokladá sa za jediné meradlo hodnoty, ktorú ako pravidlo stavia pred oči kultúru tvoriaci Kristus, ale ňou je tiež obsahovo určitým kultúrnym programom práve kresťanský kultúrny program, ktorý chce tento hmotný svet priviesť k vždy dokonalejšiemu obrazu nadprirodzeného sveta. Že sa tento kultúrny program uskutočňuje len čiastočne, učia nás dejiny práve tak, ako nás učia, že objektívne kresťanské kultúry stoja na neporovnateľne vyššom stupni ako kultúry nekresťanského pôvodu.

Nemožno pochybovať: Kultúrny úpadok, ktorého sme teraz svedkami, veľmi úzko súvisí s oddialením sa človeka od nadprirody a s upustením od predsvedčenia, že tento svet, ktorý má človek používať, nie je cieľom, ale cestou, nie je koncom, ale začiatkom. Týmito spojitostami sa vypočítavajú a vyhľadávajú najposlednejšie príčiny, z ktorých vyplývajú kultúrne protiklady; a to bol cieľ „Sociálneho týždňa“ francúzskych katolíkov, ktorý bol 20. júla 1936 vo Versailles. Jeho témou bolo: „Kultúrne spory“. Štátny sekretár kardinál Pacelli (terajší Pius XII.) zaslal z rozkazu Svätého otca p. Eugenovi Duhoit, prezidentovi prípravného výboru list, ktorý takmer odňal vedúce myšlienky v znamení ktorých má stáť „Sociálny týždeň“. Vývody kardinála Pacelliho môžeme považovať za program katolíckej

filozofie. Dávajú odpoveď na otázky: Čo je koreň kultúry? Z čoho môžeme vyvodzovať protiklady kultúr? Akú úlohu zastáva kresťanstvo pri sblížovaní a vyrovnávaní kultúr? Jestvuje nejaký zvláštny kult spoločnej „duše“? Je jednotvárnosť a vyrovnanosť kultúr cieľom Cirkvi? Môže kresťanstvo zachrániť ohrozenú vzdelanosť? Aký je vzťah Evanjelia ku kultúre?

„Keď sa hovorí o kultúre“, píše kardinál Pacelli, „je treba predovšetkým na to myslieť, že tento pojem neznačí len súhrn hmotných a duchovných statkov a prvkov, ale označuje, a to v prvom rade, súhrn rozumových, morálnych, právnych a duchovných hodnôt. Nemožno pochybovať, že prednosť náleží posledne menovanej skupine hodnôt, ktoré si celkom môžu nárokovať hrdý titul kultúry... Každá kultúra stavia posledný cieľ na otázku duchovného rázu t. j., je určená z predstavy, ktorú si vytvára človek o svojom živote, pôvode a osude“. Kardinál štátny sekretár prechádza v svojom liste ďalej na rozdielnosť kultúr a hovorí: „Jedna taká rôznosť musela by bezpochyby predstavovať neobyčajný jav krásy, keby všetky kultúry boli spojené navzájom sväzkami bratského porozumenia a vzájomnou spoluprácou. Žiaľ, nie je tomu tak. Bludnými zásadami sprevádzané, ctižiadostivosťou a bezuzdnou túžbou po pôžitkoch zaslepené, do víru nečistého súperenia uvrhnuté, postavené na vzájomné pretekánie, poskytujú rôzne kultúry často smutnú hru protikladov, nenávisti, boja a nepriateľstva“. A tu práve tak, ako aj inde, pripadá kresťanstvu úloha osloboditeľa a záchrancu. Ono tvorí nových ľudí, ktorých zdokonaľuje ako jednotlivcov alebo ako členov spoločnosti, a pritom je zvyklé považovať zemské statky, najmä ľudský život, za prostriedok na dosiahnutie vyššieho večného života. A tak pracuje kresťan-

stvo v duchovnom odbore na pokojnom a dobrovoľnom dorozumení, v ktorom sa so svojimi známami všeobecnosti a jednoty na to obracia, čo je stále a spoločné všetkým ľuďom. Sbližuje ľudí a spája spoločenské sväzky, alebo lepšie povedané, privádza ľudstvo vždy bližšie a bližšie do lona veľkej spoločnej rodiny dieťaťa božích a bratov Ježiša Krista“.

Aj pri všetkých kultúrnych rozmanitostiach a protikladoch — tak sa pokračuje v liste — jestvuje predsa jednota, ktorú môžeme nájsť vo všetkých kultúrach. „Človek zostáva človekom, nech by žil v ktoromkoľvek čase a v ktorejkoľvek krajine... Ľudská prirodzenosť, ktorá je obdarená rozumom a slobodnou vôľou, vychádza z jednotného základného princípu. Týmto princípom je Boh. Preto musí nachádzať vo všetkých vývojových stupňoch materiálne-duchovného pokroku spoločné potreby, ktorými sa môže riadiť jedine kresťanstvo“. Cirkev, ktorá bola Kristom ustanovená za správkyňu kresťanstva, osvojila si program Apoštolov: „*Kristus je všetko vo všetkom*“ (Kol. 3, 11). *A preto Cirkev vytvára všetky kultúry, keďže im dáva spoločnú dušu. To však neznamená, že Cirkev chce vytvoriť medzi národami dielo vyrovnania, splynutia a jednotvárnosti. Dejiny na mnohých miestach dosvedčujú, ako si Cirkev vždy ctíla rôzne prínosy a to najmä kultúrne prínosy národov“.* Túto svoju úctu dokazovala im preto, aby sa znášaly bez akéhokoľvek náboženského triedenia, ktoré sa vari zakladá na mylnej predstave, že „zjavenie a spása stvárnňovaly by viac túto ako niektorú inú kultúru“. Cirkev vie, že podľa slov svätého Pavla všetci ľudia môžu byť spasení a môžu dojsť k poznaniu Pravdy, a tak isto vie, že všetky ľudské kultúry sú obmedzené, neúplné a nedokonalé. „Preto berie ľudí takých, akí sú a kde sú, aby ich potom priviedla ku Kristovi po naj-

rozličnejších cestách. Z toho vyplýva, že kresťanstvo, podľa vôle Bohočloveka, ktorý prišiel spasí svet, má byť vyššou pohnútkovou a silnejším spojivom všetkých kultúr a civilizácií?"

Práve pri dnešnom úpadku náboženského cítenia, ktoré často ide až k zapieraniu Boha, je podľa slov kardinála Pacelliho nevyhnutné poukázať na stálu životnú silu kresťanského učenia, ktoré je svetlom v temnote našich dní. „*Ludia sa musia presvedčiť o vnútornej sile slov Ježiša Krista, aby sa zachránilo ľudstvo pred úpadkom a priviesť ho tak aj na cestu časného šťastia*“.

Duchovné základy života.

Vladimír S. Solovjev.

Rozumom aj svedomím sa presvedčujeme, že náš pozemský život je zlý, zvrhlý; preto žiadame jeho nápravu. Človek, pohrúžený do tohto hriešneho života, musí ho napraviť, musí nájsť oporu mimo neho. Veriaci nachádzajú takej opory v náboženstve. Úlohou náboženstva je obrodíť a posvätiť náš život, spojiť ho so životom božským. Je to predovšetkým božie dielo, no bez nás sa nemôže uskutočniť: náš život nemôže byť obrozený bez nášho vlastného konania. Náboženstvo je dielo Bohočloveka, dielo aj nás samých. No v každom diele treba si na začiatku osvojiť určité základy a spôsoby, bez ktorých ďalej sa ísť nedá. Náboženstvo potrebuje bezpodmienečne také počiatkové činy. Ich výber však nepodlieha nám, našej vôli alebo náhode, ale ony definovaly sa samy povahou náboženského diela.

Úlohou náboženstva je napraviť náš rozvrátený život, lebo väčšinou žijeme bezbožne, neľudsky, v otroctve nižšej prirodzenosti. Bú-

rime sa proti Bohu, odvraciame sa od bližných a poddávame sa telu. Ale usporiadaný život, taký, aký má byť, vyžaduje priamy opak: dobrovoľné poriadenie sa Bohu, vospolná svornosť a ovládanie prirodzenosti. Počiatok tohto usporiadaného žitia je nám blízky a ľahký. Počiatkom dobrovoľného podrobenia sa Bohu, alebo súhlasu s ním, je modlitba; počiatkom svornosti medzi ľuďmi je konanie dobra, začiatkom ovládania prirodzenosti je oslobodenie sa z jej moci prekonaním nízkych žiadostí a vášní. A preto, aby sme obrodili svoj život, musíme sa modliť k Bohu, pomáhať jeden druhému a ututľávať svoje smyselné pudy. Modlitba, almužna, pôst — v tých troch úkonoch spočíva každé náboženstvo osobné, súkromné.

No človek nežije len životom osobným, ale aj spoločenským, žije vo svete a žijúc vo svete musí žiť v pokoji. Lež ako žiť v pokoji, keď svetom vládne rozvrat, keď „celý svet leží v zlu“. (Svätý Ján.) Predovšetkým nesmie sa veriť, žeby toto zlo bolo niečim nevyhnutným. Naopak, ono je lživé a vrátke. Nie v ňom spočíva smysel sveta, ktorý je: mier, svornosť, shoda všetkých. Najvyššie dobro je to, keď sú všetci solidárni v jednom spoločnom cieľi. To je najvyššie dobro a v ňom je aj celá pravda sveta. V nesvároch, nesvornosti — nieto pravdy. Svet stojí, drží sa a trvá len dobrovoľnou alebo nedobrovoľnou jednotou všetkých. Veď, kde je tá bytosť, kde tá vec na svete, ktorá môže obstáť sama o sebe? A kde nič nemôže obstáť vo svojej oddelenosti, to značí, že tá oddelenosť neobstojí, to znamená, že nie je pravdivá, že pravda spočíva v priamom opaku: v celosvetovej a celomierovej jednote. Toto sjednotenie, tak či onak, uznávajú všetci, čo hľadajú pravdu. Spýtajte sa prírodovedca — a on povie, že pravda sveta je v jednote celosvetového me-

chanizmu; spýtajte sa abstraktného filozofa — i on povie, že pravda sveta je v jednote logickej súvislosti, ktorá obopína celý vesmír. Plná pravda sveta je v jeho živej jednote, ako zduchovnelého aj bohonosného tela. V tom je pravda sveta a v tom je aj jeho krása. Ak sa rozmanitosť smyslových pocitov spojí v pocit jediný, tento zreteľný lad sa nám javí ako krása. (kosmos = svet, lad, krása.) Teda, vo vyššom smysle sveta slučuje sa všetko o čo usilujeme: dobro, pravda aj krása.

Nie je možné, aby všetkoobsahujúci smysel sveta bol len v našej mysli. Tá jednota, ktorá drží a spája celý vesmír, nemôže byť len abstraktná idea. Je to živá, vlastná božia sila, a jednotiacu podstatu tej sily odкрýva sa nám v bohoľudskej osobe Krista, „v ktorom prebýva všetka plnosť božstva telesne“.¹ Pomimo Krista Boh nemá pre nás živú skutočnosť. Ku Kristovi smeruje aj celé naše osobné náboženstvo, na ňom je osnované aj náboženstvo všeobecné.

Boh nemá pre nás skutočnosť mimo Bohoľovka Krista, no ani Kritus nemôže byť nám skutočnosťou, ak on ostáva len dejinnou spomienkou: On sa musí javiť nielen v minulosti, ale aj v prítomnosti a toto súčasné zjavenie nesmie byť závislé od našej osobnej ohraničenosti. Také, od našej ohraničenosti nezávislé jestvovanie Boha a jeho bytia je nám dané v Cirkvi. Tí, čo sa nazdávajú, že osobne a bezprostredne ovládajú zjavenie Krista, naisto ešte nie sú zrelí pre také zjavenie a prijímajú za Krista fantazmy vlastnej obrazivosti. Plnosť Krista nemáme hľadať vo svojej osobnej sfére, ale v jeho vlastnej vesmírovej sfére, ktorou je Cirkev.

Cirkev sama o sebe v svojej pravej pod-

¹ Kol. 2, 9.

state predstavuje božské bytie Krista na zemi. No v osobe Krista spojila so sebou aj čisto ľudský a prírodný prvok. Tento súhrn troch prvkov, ktorý sa završil v osobe duchovného človeka Krista Ježiša, ojedinele, musí sa uskutočniť v človečenstve skrz neho zduchovnelom všeobecne. Čisto ľudský, neviazaný živel spoločenského života, predstavovaný štátom a prírodný živel toho istého života, zastúpený ľudom alebo krajinou, musia na seba vnútorne nadväzovať alebo harmonizovať s božským živlom predstavovaným samou Cirkvou. Cirkev má posväcovať a prostredníctvom kresťanského štátu pretvoriť celý prirodzený, svetský (alebo pozemský) život národa a spoločnosti.

V tomto uskutočňovaní spoločenského národa nachádza svoju plnosť aj naše osobné náboženstvo. Osobná modlitba musí sa riadiť a dopĺňovať cirkevným bohospôbením, vlastné konanie dobra musí nachádzať oporu v nariadeniach kresťanského štátu a skrze tieto nadväzovať na všeobecné konanie dobra; a konečne len kresťanská organizácia materiálneho (ekonomického) života môže nám dať prostriedok, aby sme od základov napravili svoj vzťah k pozemskej prírode, aby sme dosiahli blahodarného vplyvu na celé tvorstvo, ktoré podnes z našej viny stoná a trápí sa.

Nakoľko sa zúčastňujeme hriechom na hriechu nás obklopujúcej skutočnosti, natoľko aj naše vlastné polepšenie zlepšuje tú skutočnosť. No v každom prípade je len na nás samých, aby sme, opierajúc sa o božiu pomoc, splnili záväzky svojho svedomia, pri všetkých svojich vnútorných aj vonkajších, osobných aj verejných záležitostiach.

A tak osobné i verejné náboženstvo v najtesnejšom vzájomnom spojení, obracajú sa na každého človeka s takými prikázaniami:

Modli sa k Bohu, pomáhaj bližným, buď pánom svojich náruživostí, približ sa vnútorne čo najbližšie k živému Bohočloveku Kristu, priznávaj jeho činnú prítomnosť v Cirkvi a vezmi si za cieľ uviesť jeho ducha do každej oblasti ľudského a prírodného života, aby sa skrze nás spojila reťaz celého tvorstva, aby sa nebo spojilo so zemou!

Z originálu preložil I. D.

Rozumárstvo - prekážka duchovného života.

Marcel Horniak.

Boh v rokoch mužskej zrelosti.

Definitívne platnou predstavou o Bohu nie je a nemôže byť ani táto, lebo zakrátko príde k zmene názorov. Pocit nekonečnosti prebúdajúceho sa života pomaly ochabne. Človek vekom presvedčí sa o svojej viazanosti a závislosti od iných a tak zbadá aj tie medze a hranice, ktorých si predtým nechcel všimnúť a tým menej ich prijať. Príde na to, že svet so všetkými svojimi prirodzenými skutočnosťami, nezbytnosťami, nie je v sebe uzavretý, ale postavený pod istú moc, ktorá je vyššia ako on, pod moc božiu. Obrysy vecí, ponad ktoré prešiel povýšeneckým gestom vševediaceho, začína si viac všímať a tak jasnejšie prenikajú a tvrdšie vystupujú do popredia. Zbadá aj iluzórnosť predošlých pohybov, ktorými sa cítil unášaný do nekonečna. Kladú medze iní ľudia, keď sa mu temer na každom kroku postaví do cesty. Týmto sa bytie človeka a životný priestor jednotlivca dostáva k jasnejším obrysom. Vyjasňuje sa mu, čo vlastne je človek. No nie

len vo všeobecnosti vzatý, ale osobitne, tento alebo onen človek.

„Je o mnoho viac než všetka nekonečnosť života“, vraveli niektorí o človeku. Len dá vame pozor, aby sa nepreháňalo, lebo z takého preceňovania hodnôt môžu vzniknúť anomálie, ba aj kacírstva a bludy, ako už neraz v dejinách Cirkvi. Niektorí napríklad vravia:

Keď človek príde k druhému a rozumejú si, vznikne z toho spoločenstvo osoby a cti. Zdá sa im to dačo neporovnateľne vyššieho než prírodný zákon alebo mravné predpisy vo svojej bezcitnej platnosti. Sú to mylné závery, hoci uvedené zo skúseností, ktoré nám poskytujú vzácne poučenia. Spoznáme totiž, že charakter je viac ako nadanie a že osoba je hlbšia ako číra príroda. Viac ako vybájená a prežitá konečnosť, vznešenejšia, ako zdanlivá a chimerická nekonečnosť mladistvého cítenia.

Zvrátenosť pojmov, ktoré si takto utvorili, nás presvedčujú, že nie je možné, aby toto bol posledný obraz o Bohu. Vyjasní sa aj to, že predstieraná úzkostlivá starostlivosť o rýdzosti myšlienky o Bohu učinila z neho čosi strnulého, neurčitého a unikajúceho. Skutočnú určitosť a tým pravú živosť nadobúda o nás Boh životnosťou osoby, plnej rozhodovania, ako nám ho predstavuje Písmo sväté. Tie všedné slová Písma, z ktorých predtým trčala prízemnosť antropomorfizmu, ako „Boh sa díva na človeka“ — „skláňa sa k nemu“ — „vedie ho“ — „dáva sa mu“ — nadobudnú nový smysel. Človek cíti, že by ľahším srdcom vymenil tú „duchovosť“ a nepremenlivosť za vrúcnu hĺbku a mohutnú silu božej postavy, ktorá k nemu znovu pristupuje.

Už teraz si človek trúfa v „ľudskosť“ Boha, ktorá znamená súčasne aj jeho dejin-

nosť, tak, ako ju nájdeme vo svätom Písme a nad ktorou sa pohoršujú múdri tohto sveta. No oni sa domnievali, že tým sú podľní dôstojnosti ducha a vedy. Prijíma tú ľudskosť, lebo si uvedomuje, že tým preniká k niečomu oveľa podstatnejšiemu a hlbšiemu, k Bohu, s ktorým môže hovoriť a s ktorým sa môže dohodnúť. — Veď konečne nejde o to, že by tým človek stratil niečo, čo už predtým mal, nepremenlivosť, nekonečnosť a ostatné božie vlastnosti ostávajú, iba sa vynoruje z nich čosi nového.

Vyzerá to, ako by človek bol mal pred sebou najprv len hviezdy so studenou prísnosťou ich vzájomného pomeru, alebo more s prúdením jeho nezachytiteľných vln a teraz by sa z nich vynoril živý a jasný boží obličaj. Všetko, čo bolo prv, ostáva, ale je to určované tým, že Boh je osoba. Už nie je „Bohom filozofov, ani Bohom básnikov, lež Bohom živým, o ktorom nám hovorí aj Písmo sväté. S týmto obrazom Boha nadobudne väčší význam a viac uznania a obdivu aj Písmo sväté.

Tento najvznešenejší zo všetkých duševných procesov pokračuje ešte aj ďalej. Nateraz nech stačí iba toľko. Veď na konci štúdie sa ešte k nemu vrátíme. Je to proces, v ktorom sa myšlienka o živom Bohu a spôsob, ako pred ním stojíme, buduje z látok nášho života. Detské myšlienky, duchovosť a pojmy nekonečnosti, skúsenosť hĺbky a opravdivosť osobných vzťahov je však len čírou prípravou a predtuchou. Do toho pravého poznania Boha nás uvedie len zjavenie božie, uložené v Písme svätom a Cirkev s jej neomylným úradom a sborom učiteľským. Nechajme sa tými poučiť a tým dôverujme. Bola by nesmyselnosť znepokojovať sa preto, že si nemôžeme vytvoriť dokonalý pojem o Bohu. Veď pojem, ktorý by Boha

úplne vystihol, nemôže mať nik z ľudí, iba sám Boh.

Kritické uvažovanie predvídavého rozumu, ktoré sa zdalo všeusporiadajúcim, ukázalo sa trieštivým a rozkladným. Škodí ponajprv viere, lebo schladí šlachetný zápas ducha, ale budí aj nedôveru voči všetkému a tak rozlupuje a vysušuje bratské city lásky porozumenia a zhovievavosti. Studené mozgárstvo viaže tie duchovné sily, pomocou ktorých by bol mohol opanovať všetko a vypäť svoje schopnosti k ďalším výškam. Niet v ňom prebohatého duševného sveta tvorcov; netvorí, ale iba vymýšľa. Tvorba vyžaduje duševnú námahu, no mozgárstvo sa jej bojí a preto sa jej chráni.

Ešte vo zvýšenej miere je platná táto metamorfóza o vnútornom duševnom živote človeka. Veď aj zaistenie duševného, spasenia vyžaduje opravdivú námahu. Aspoň takú, aká sa predpokladá u človeka, ktorý chce vytvoriť krásnu sochu. Kto sa však nevie spríatliti s obyčajným poznaním vlastnej malosti, ktorú by odhalily prípadné neúspechy pri tvorení, ten sa nikdy nedostane vozvýš. Rozumárov pýcha zdíža od námahy podnikania, najmä vo vnútornej duševnej oblasti. Človek, aby sa zodvihol, musí si kľaknúť, lebo Boh nastupuje, keď človek ustupuje. No Iudia pyšní a namyslení takéto životné pravidlo by sotva prijali.

Všetko to duševné vychýlenie pochádza z nedostatku povedomia, prípadne z jeho podceňovania, že zapojením sa do oblasti ducha vstúpili by sa do najšlachetnejšieho duchovného rodostromu a tým aj do nadprirodzeného dedičstva. Stačilo by hlbšie uvážiť a pochopili by, že by im bola daná možnosť k najširšiemu duchovnému rozpätiu, k nesmiernemu bohatstvu tvorby a vyššieho chápania, ktoré by ich viedly k duševným šir-

kam a k vzrastu nadľudských nekonečných rozmerov. No oni sa domnievajú, že majú dostatočnej duševnej náplne, lebo, vraj, vykonali občas aj niečo dobrého. Zabúdajú, že vtedy ešte čerpali zo starých rezervných síl, ale keďže sa im stále ubiera a novšej náplne nedostávajú, pomaly aj tie vysychajú. Udržiavajú sa pri duševnej činnosti iba sotručnosťou a na spôsob príživníkov. Ale ináč je to len predstieranie dokonalostí, akých už vôbec nemajú a tak v nich skladané nádeje a prísľuby postupne zrádzajú.

V jalovom kudlení a bezmocnom kvášení osobnosť sa nemôže vyvíjať a tým menej prebiť sa k plnším hodnotám a prepracovať sa k duševným výškam. Človek svoje dovŕšenie dosiahne len v transcendentných polohách, a len tam sa inšpirujú dušu zošľachťujúce city a podnecujú vznešené podujatia.

Postoj k Cirkvi.

A predsa aký paradox! Aj vážne smýšľajúce, takmer výlučne len o súd rozumu sa opierajúce osoby nielen že podľahnú chvíľkovému rozvlneniu citov, ale dajú sa nimi aj unášať, najmä pri svojich úsudkoch. Najviac preto, lebo, ako sme boli spomenuli, ťažko prijímajú mienku iných a ešte ťažšie sa podrobujú ich pokynom a nariadeniam. A veru tuším nikde nie je človek tak odkázaný na cudziu pomoc a nútený všímať si aj cudzích stáročnými skúsenosťami overených zásad, ako vo veciach náboženských. Ľudia, opierajúci sa len o vlastné názory, vidia v nich iba znaky uponížujúceho tútorstva na obmedzovanie osobnej slobody a znemožňovanie každej podnikavosti a činorodej pribojnosti. Obmedzovanie, ktoré neničí slobodu, ale ju predpokladá. Chce jej dať iba správny smer, viesť jej činnosť a tým umožniť všetkým si-

lám najvyšší výkon. Vlastne vyvoláva tvorivé napätie, ktorým sa umožní, aby kontrastom vyvolaná energia dosiahla potrebného rozpätia a rozmachu.

Podráždene odmietajú akékoľvek vonkajšie prejavy náboženského cítenia, nanútené, vraj, samozvanou inštitúciou (rozumej Cirkv!), ktorá sa natíska medzi Boha a dušu veriaceho. Lebo, vraj, aj krásna šata liturgická aj vonkajšia krása chrámov a ich ozdôb je klamným a smyselným príznakom, ktorý sa vtiera medzi ducha a predmet jeho duševného uctievania. Odmietajú ich vraj aj preto, lebo tí, čo si nárokujú úrad sprostredkovateľov, nie vždy majú potrebnú svätosť a chyba im aj patričná bezúhonnosť. Majú to byť výhovorky na vlastné ospravedlnenie, ktorými však súčasne iných obviňujú (duchovenstvo) a do srdc slabých a ľahkoverných vnášajú zmätok, aby ich tak priviedli k duchovnej revnivosti a náboženskej mľandravosti. Vlastná skutočná príčina tejto ich zafatosťi, poľahky odmietavého postoja k Cirkvi je však inde.

Pramene.

Chcú si totiž aj vo veciach náboženských počínať spôsobmi zodpovedajúcimi ich povahe a sklonom. Zachovať si totiž neodvislosť, dokázať svoju samostatnosť aj vo veciach duševných a predstierať vedeckosť aj v tejto oblasti. Všeobecne uznaných autorov z odboru náboženského, duchovného a asketického málo poznajú, a tí by ani neposlúžili ich zámerom. Nuž odvolávajú sa na iných autorov, tiež vraj svetového mena, ku ktorým majú väčšiu dôveru a mienku tých si osvoja, lenže z nich, vo veciach duchovného života, ani jeden nemôže byť smerodajný, nakoľko nemajú odbornú kvalifikáciu a známky spoľahlivosti. I keď sú to spisovatelia svetového

mena a bystrí pozorovatelia duševných bojov, ktorí psychologickou pohotovosťou načrtávajú vnútorný konflikt svojich hrdinov, to im ešte nedáva kvalifikáciu duševných vodcov.

Naši takzvaní rozumári často sa prezradia pri náboženských debatách, z akých prameňov čerpajú. Raz je to napr. Björnsonove dielo: *Po cestách božích*. V ňom autor, opisujúc duševný stav dvoch bratov, chce nakresliť dogmatickú bigotnosť a s tou spojenú plachosť jedného, ktorého obraznosť je príliš slabá, aby chápal, že každý človek môže mravne klesnúť. V druhom zasa stelesňuje dogmu osvietenského rozumárstva, ktoré vie ospravedlniť každý, aj úmyselný priestupok a priviesť ho do súladu so svedomím, aj keď je v protiklade s mravnými zásadami. Kládie na obdiv odvážnosť hrdinu, aby ňou zakryl jeho duchovnú a mravnú plochosť. Len bystrý pozorovateľ, majúci pevné mravné a náboženské presvedčenie príde na omyly tak jedného ako druhého. Z povrchnejších, z ľahostajnejších a z vychýlených nejeden sa dá strhnúť na veľkú škodu svojich duševných záujmov.

Inokedy zas Sthérov „*Svätý Dvor*“ servíroval dôkazy. Hoci v ňom už ľahšie spozorovať nezastierané oslavovanie odboja proti cirkevnej autorite a postoj odmietavý k sviatostiam. Podľa Sthéra aj také osoby požívajú mimoriadnej božej priazne, ba privlastňuje sa im ešte aj moc konať zázraky, ktoré sa verejne stavajú proti božím príkazom a z cirkevných predpisov aj verejne robia posmechy. Sotva sa však nájdú medzi triezvo smýšľajúcimi takí, čo by to brali vážne a podľa toho upravovali svoj duchovný život. Iba jedno pripomíname na adresu chovania sa hrdinky, že niet úplne čistého človeka. Dokiaľ však nie je úplne bez škvŕny, nemôže byť sám sebe zákonom. Zákon chce oslobodiť človeka, ale

to oslobodenie samo volá po zákone. Čím ozajstnejšie sa stáva niekto slobodným, tým je poníženejší, tým trpezlivejší, tým menej na sebe si zakladá, tým vďačnejšie prijíma poskytnutú mu oporu. Najslobodnejší človek znáša najradšej žezlo zákona a podrobuje sa autorite. Môžeme to tvrdiť aj o hrdinke románu *Svätý dvor*, ktorú nám autor predstavuje ako vzor ideálnej dokonalosti, za ktorú sa jej dostáva od Boha toľko mimoriadnych vyznačení?
(Pokračovanie.)

NAŠE NÁDEJE.

Svätá mládež.

JUC. Ján Koválik.

Zabudli sme na Kristov rozkaz a preto sa hryzieme na smetisku moderného života. Zabudli sme na dokonalosť, ktorou sa máme podobáť svojmu Otcovi v nebesách. Zabudli sme, že nás môže spasiť iba svätosť a že len tá vyvedie ľudstvo z priepasťi neistoty a lži!

Potrebujeme pokrokových svätcov, ktorí sa nebudú bičovať, ani odlučovať do samôt, ale čo zaplnia továrne, úrady i ministerstvá. Ako Platon chcel mať na čele štátu filozofov, tak my voláme svätcov, aby viedli spoločnosť! Ale doteraz ich niečo. Preto ich musíme vytvoriť z nás mladých! Preto vykrešeme zo seba a zo svojich priateľov modernú a svätú mládež: *budeme mať svätcov na plavárni, svätcov v chatách, na výletoch, v kine, v tanečnej sále, v škole, na univerzite!* Ako? Tak, že v sebe sharmonizujeme všetko božské s ľudským, dušu aj telo, rozum aj vôľu! V oblasti poznania nás povedie *Pravda* a v oblasti činu *Dobro*. Nebudeme polovičatí ani jednostranní; čo nám rozum ukáže ako správne, to

budeme dôsledne chcieť. Uvedieme do súladu teóriu a prax! Ale to predpokladá, že poznáme dokonale svoj cieľ a máme k dispozícii vypestovanú vôľu.

Naším dnešným cieľom je: pokrok, teda zdokonaľovanie, cesta k ideálu, k najvyššie méte kresťanského života, k Bohu! Boh sa stal človekom, aby ľudia vystúpili k Božstvu! Boh nás prijal za svojich synov a dcéry, sme princovia a princezny božie a preto máme podiel na jeho vševedúcnosti a všemohúcnosti; naša veda a technika to dokazuje. Vieme teda, čo je pravda a máme dosť vôle, aby sme chceli výlučne dobro. Nepomôže odvolávať sa na determinizmus a na predestináciu! Sme slobodní a to je najväčšia prirodzená veľkosť človeka! Ináč je právo komédiou, lebo nie sme zodpovední za svoje konanie a pedagogia je smiešna, pretože sa nedá nič zmeniť na človeku. Vyjdeme z prirodzených poznatkov a predpokladov; keď teda môžeme voliť medzi dobrom a zlom a môžeme sa vychovávať, všetko je rozriešené. Statočná práca je nevyhnutné dobro, to vraví hospodárska veda aj sociológia! Čistota aspoň predmanželská je dobro, o tom svedčí náuka o dedičnosti a lekárstvo. Náboženstvo je nevyhnutnosť, ktorú potvrdí filozofia a skúsenosť! Stachanovci dokazujú, že sa výkon dá stupňovať; lekárske kapacity, že zdržanlivosť je možná; myslitelia že len náboženstvo prakticky prežívané obrodí spoločnosť!

Na týchto pozitívnych a vedeckých základoch vybudujeme svoju svätosť! Začnime pracovať presne, sústavne a svedomite! Budeme statoční v otázke mravnej, zachovávajúc predpisy spravodlivosti a práva. Pousilujeme sa vyplniť všetky záväzky voči Bohu a ľuďom, s radosťou a láskou! To posledné je podstatné. Treba milovať Boha celým srdcom a pre neho študovať, pracovať a budovať svoj

charakter, cvičiť svoju vôľu, konať skutky milosrdenstva a apoštolovať v okolí! Potom sa stane päťhodinové štúdium modlitbou za našu inteligenciu, rozhovor s priateľom modlitbou za rozšírenie Kristovho kráľovstva, tanec s dievčaťom modlitbou za čistú radosť zo života! Budeme sa z lásky k Bohu špecializovať vo svojom povolání, nezabúdajúc na všeobecné vzdelanie filozofické, rečové a literárne! Pre lásku k Bohu uvidíme v žene svätú studňu života, z ktorej vyviera ľudstvo a v manželstve budeme hľadiť na súlož „ako na modlibu, ktorou prosíme Boha o stvorenie novej duše!“

To je podstatný prvok, ktorý vytvorí moderných svätcov: Prirodzené hodnoty povyšovať láskou na nadprirodzené. *Treba posvätiť prácu, mravnosť, zdravie a urobiť zo všetkého modlitbu!*

Nezáleží na tom, či si dievčatá budú farbiť ústa, vlasy a nechty. Kým je to estetické a prikrášli ich to, nevytýkajme nič! Nezáleží, či chlapi fajčia, alebo nie; ak to neškodí zdraviu, morálke to neškodí! Hlavné je, aby sme všetci boli aristokratmi v ctnostiach a šľachticmi v charaktere! Aby sme mali zdravý rozum, zdravú vôľu a zdravé telo! Vtedy uvidíme v bazéne opálených a krásnych ľudí, plných čistej radosti z vody a slnka. Na plesoch budú elegantní tanečníci rozosmievať pôvabné partnerky a ráno pristúpia spolu nepoškvrnení k svätému prijímaniu. V horách, pri lyžovaní, alebo pri výstupe na končiar, stretnete mladých turistov, ktorí sa cítia záväratne šťastní na najvyšších štítoch a spolu všetci uvažujú o vystupovaní k božskej dokonalosti po príkrych stráňach skúšok a obetí!

Toto nie je nábožný výmysel; sám poznám takých, čo sväte žijú a vytrvalo kráčajú k dokonalosti v každodenných maličkostiach,

dôslednou a uvedomelou prácou, prakticky prežívaným náboženstvom! S božou pomocou je naša vôľa všemohúca a keď máme grandiózny cieľ: vystúpiť k Božstvu, nemôžeme zakrpatieť a vzdať sa! Pôjdeme! Keď stvoríme dvadsať charakterov, len dvadsať katolíckych osobností, tak premeníme a strhneme svet. A preto hodno drhnúť a bojovať so sebou! Aspoň dvaja z tejto generácie nech povzbudzujú naše deti žiarou svojich ctností s výšky oltára! To prízvukujeme ctibažným, že oltár je vyšší ako pomník a prosebná modlitba viac ako slávnostná reč!

Len neostať iba pri slovách a nadšení. Preštudovať si ešte dnes základy duchovného života, zušľachťovať vôľu, živiť sa Božím telom, byť dôsledným a vytrvalým! Byť stopercentným a neodchýliť zraky od ideálu! Vyplniť deň až budú praskať obruče dvadsiatichštyroch hodín pod tlakom našej vášnivej vôle! Šesť hodín, telocvik, meditácia, svätá omša, sväté prijímanie a pokračujeme modlitbou práce a zábavy až po večernú únavu! Celý náš život bude tichou svätou omšou, v ktorej sa ako boží synovia obetujeme Otcovi so všetkým, čo prináša čas a roky, aby sme ho raz požívali v ustavičnom Prijímaní večného nazerania!

Hneď teraz začneme krížové ťaženie za svätosťou! Všetci sme moderní vojaci Ježiša Krista a teraz nastúpime do šikov: s knihou, s lopatou, s footballom a s raketou; v občianskych šatách, v lyžiarskom úbore, v bálovej róbe, v plavkách! Povelom budú slová Evanjelia, zbraňami činy a pušným prachom láska!

Niečo o poslaní dnešného študenta.

Ján Žabka.

Dnešný študent bol svedkom nevšedných zjavov. V tóni strašnej kataklizmy zažil saľan-skú zvrhlosť človeka — beštie, človeka bez morálky a mravnej zodpovednosti. Naše dni videly masové hroby počnúc Katynou, videly Dachau v rôznych vydaniach až po patentne zariadené plynové komory, videly stíhanie nevinných a osobnú bezpečnosť v nemožnom stave. Boli sme svedkami oddávnej tragiky človeka — vynálezcu, ktorého objavy podchytili a zneužije podlejšia čiastka ľudskej osobnosti. Jednostranný vývoj techniky, bez ohľadu na zásady etiky nás priviedol do závozu. Čo malo slúžiť na rozvoj kultúry a dobro spoločnosti, vraždilo. Kto vie, či v budúcnosti nebude atomová bomba číslom 1. v dlhej sérii zneužitých nepredstaviteľných vynálezov postavených na zásade rozbitia atomu a uvoľnenia obrovskej energie.

Slovenský študent bolestne prežívajúci chorobnú jednostrannosť dneška, hľadá orientáciu a východisko z tohto zmätku. Skúma diagnózu. Konštatuje rýchlym tempom vzrastajúcu diferencovanosť vedy. Plody ľudského ducha sa množia. Technika napreduje. Všetka snaživosť sa uberá jedným smerom, bez ohľadu na celok. Stráca sa súvis s celkom, ktorý tak krásne charakterizoval dávnejšieho človeka.

Svet nástojčivo cíti potrebu silných, syntetických osobností, charakterov, ktorí budú doma vo svojom odbore, ale pre iných majú viac ako len cynický úšklabok. Žiada sa kladný postoj intelektuála ku všetkým oblastiam ducha. Či ide o politiku, techniku, vedu, kultúru a náboženstvo. Na jednostrannú negáciu

vecnej skutočnosti ľudstvo v dejinách draho platilo.

Záchranu, podľa zdania, načim čakať od mladých. Sú nadšení a pribojného rigorizmu. Rozumovosť a rozvaha sa dostavia samy. Idealizmus mladých rodí márnotratinikov. A svet žije z márnotratiných altruistov, hoci si to ani neuvedomuje. Vypočítaví oportunisti, leňochovia ducha, chudokrvní egoisti, svetonáhľadoví darebáci a ideove bezfarební zapadnú prachom nevšímavosti. V dejinách budú najvyšš ako bezforemná masa. I tí, ktorých *raison d' être* je v zápornom postoji ku objektívnej skutočnosti, zaniknú. Tu už vonkoncom neplatí darwinistický princíp o životnom boji. Lebo pravda ostane pravdou aj bez cenzorov. Svetonáhľadový relativizmus je zvodný, ale umiera na krátkozrakosť.

Ide teda o vytváranie syntetickej osobnosti. Toť náš prvoradý cieľ. Osobnosť táto musí byť na výške doby, ba musí ju predstihovať, aby sa zmohla na udávanie tónu. Ubeť sa smerom ku Pravde, Dobru a Krásnu. Mladí musia vniesť do sveta súlad. A konkrétne, keď ide o slovenského študenta, vyrastajúceho z osvedčených tradícií katolicizmu, musí vniesť súlad príkladom života medzi vieru a vedu, medzi Cirkev a štát, medzi spoločenské vrstvy. Vlastne len odstrániť fiktívny nesúlad, lebo o opravdovom nesúlade nemôže byť reči. Zdanlivé protirečenie pochádza z falošného výkladu javov, alebo z filozofických a psychologicky ľahko pochopiteľných zaujatostí. Treba teda odstrániť neblahú determináciu na skreslené pochopovanie reality.

O opravdivej osobnosti môžeme hovoriť len vtedy, keď vyrastá zo svetonáhľadu. Slovenský študent sa nemusí obzerať na cudzie polia, nesmie stratiť a zaprieť seba. Ideove v podstatných črtách je už dávno zakorenený,

ale musí sa dotvárať. Neúnavným štúdiom. Dnešný študent, ktorý je predmetom mnohého experimentovania, musí tým väčšou usilovnosťou študovať pramene, dôvody a ciele vlastného jestvovania. Pozeráť po cudzom len pre vlastné obohotenie, ale nie pre zapredanie svojej slovenskosti, ktorá je eminentne katolíckeho razenia. A musí sa vzdelávať v celistvosti. Osobnosť sa nevytvára len intelektuálnou zručnosťou a pohotovosťou. I vôľový prvok načim konštruktívne zapojiť do rozvoja osobnosti. Ide o etické zformovanie jednotlivca a dôsledne o intenzívnu kristianizáciu verejného poriadku. Je pravda, že to všetko u človeka súvisí a vzájomne sa ovplyvňuje, ale treba dnes obrátiť prvoradý záujem na etické stvárňovanie seba. Veď ide o krištáľovo jasnú radosť z činu a nie o vyžitú zmlátnenosť a precitlivelú znechutenosť. A táto požiadavka je možná iba vtedy, keď jasne zrieme dôvod a cieľ konania. Nechcime žiť náhodilo, so dňa na deň.

Presvedčenie teda musí predchádzať naše činy a nesmie vznikáť ovplyvnené nimi. Výstižne to vyjadril Paul Bourget: Kto nerobí to, čo verí, ten o krátky čas bude veriť to, čo robí. Teda čin, t. j. život bude potom usmerňovať jeho svetonáhľad. Vtedy už duch padol zotročený hmotou. Dôstojnosť človeka padá na zvieraciu úroveň. A nám ide o *víťazstvo ducha, ktorý udáva smer nášmu žitiu, čím sa človek podstatne líši od ostatných biologických bytostí*. V tomto smysle slávi slovenský študent aj dni veľkonočnej radosti. Lebo dnes triumfuje duch nad hmotou a to večným, neodškriepiteľným víťazstvom.

Svätá Mária - Božia Matka.

Bernardín Sienský: Nie je v Iudskej moci, drahí bratia, kým človek žije v tomto smrteľnom tele, nadostač a úplne vychváliť slávnu Pannu, **Matku Božiu**, pretože ona vyniká nad Iudskú reč a prevyšuje aj rozum. Ktorý smrteľník bez božieho osvietenia by chcel vysloviť o jedinečnej Rodičke Boha a človeka niečo skromného, alebo veľkého a nebál by sa poškrvrnenými ústami pomenovať tú, ktorú Otec milosrdenstva a večný Boh naveky predurčil za najčistejšiu Pannu, ktorú si Syn vyvolil za Matku a Duch Svätý pripravil za stredisko novej milosti? Akými chválami môže otrok-človek vynášať Kráľovnú anjelov? Aké zvelebovanie môže ukázať úzkostlivý smrteľník a čím posluži tej, ktorú poslúchajú a ochotne jej slúžia nebesá? Aký Iudský potlesk oslávi Ctihodnú, ktorú na nebi bez prestania uctievaajú šíky blažených duchov?
(De ss. *Nomine Mariae.*)

Peter Damiánsky: Čo je veľkolepejšie ako Panna Mária, ktorá mala v svojom tajomnom živote najvyššie Božstvo. Pozri na serafa, povznes sa k hodnosti jeho vyššej prirodzenosti a uvidíš, že hoci je veľký, jednako je menší ako Panna, lebo toto Veľdielo prevyšuje len sám Tvorca.

Svätý Tomáš: Nijakému stvoreniu, ani človekovi, ani anjelovi sa nedostalo toho, aby bol otcom a matkou Boha; stať sa matkou Boha — nielen človeka — to bola výsada zvláštnej milosti. Preto sa hovorí v Apokalypse (12, 1): **Žena odiatá slnkom...** — totiž ako by bola celá preplnená božskosťou.
(In cap. 1. *Matth.*)

Bernardín Sienský: Bolo a je zázrakom zázrakov, že žena počala a porodila Boha. Lebo bolo treba pozdvihnúť mnohými dokonalosťami a milosťami ženu na akúsi božskú rovnosť, ku ktorej sa tvor nikdy nedostal.

Svätý Tomáš: Kristovo človečenstvo pre spojenie s Bohom, stvorená blaženosť preto, že je požívaním Boha a Blahoslavená Panna preto, že je Matka Božia, čerpajúca svoju nekonečnú dobrotu z nekonečného dobra, ktorým je Boh. A s tohto hľadiska nemôže byť nič lepšieho, tak ako nemôže byť nič lepšieho ako je Boh.

Svätý Bonaventúra: Pánova Matka je matkou i Pannou, teda najvhodnejšou Matkou. Je

Matkou, ktorá takému Synovi najviac prislúchala. Je Matkou, akej slúchal taký Syn. Boh nemohol urobiť väčšiu, ako bola ona. Väčší svet Boh mohol stvoriť, mohol vytvoriť i väčšie nebesá, no väčšiu Matku ako Matku Boha nemohol stvoriť. Preto hovorí Bernard: Bohu nemohla byť vhodnejšou iná matka ako Panna, ani Panne iný Syn ako Boh, lebo nemohol sa narodiť ani väčší medzi synmi, ani medzi matkami väčšia matka.

(Speculum B. V.)

ŽIVOT.

Problém mladosti.

Ten problém vo filozofii mal by sa zúžiť na otázku tzv. biologického alebo fyziologického času. Je to náš vnútorný čas, v ktorom organizmus prežíva svoje procesy. Je veľmi odlišný od fyzického času, ktorý sa meria hodinami a pohybom nebeských telies. Fyzický čas je vždy ten istý. Nemení sa. Môžeme povedať, že je to objektívny čas.

Biologický čas je čas subjektívny a skoro nikdy sa neshoduje s časom fyzickým. V mladom veku biologický čas je veľmi dlhý. To preto, lebo organizmus vtedy vo svojom vnútornom vzraste prežíva úžasne veľa dejov. Náš život je vtedy preplnený bohatými udalosťami. Tieto momenty zachycuje biologický čas a máme potom vedomie, že sme žili príliš dlho. V dospelom veku tento búrlivý život sa vyrovnáva. Organizmus sa pozvoľna utišuje a prežíva menej zmien. V starobe už je len veľmi málo dejov. Preto dospelému človekovi rok už rýchlejšie ubehne ako dieťaťu. A starý človek je na tom najhoršie. Jemu jeden rok zdá sa už byť aj desaťkrát kratší ako malému dieťaťu.

Mladosť spočíva vlastne v tom, že prežívame život nabitý udalosťami a činnosťou. Staroba už nemá tej výsady. Preto by bolo treba aj starého človeka zamestnať a zapojiť ho do tvorivej práce. Lebo nečinnosť človeka zabíja a urýchľuje jeho smrť. Preto penzisti skoro umierajú, lebo z činného života náhle prejdú do nečinnosti. Organizmus navyknutý na prácu pri trvalom odpočinku zastaví svoju biologickú činnosť a človek potom umiera. Práve preto každý starý človek by sa mal niečím zaoberať. Vonkajšia práca by potom vyrovnávala aj duševný život a taký človek by sa cítil oveľa lepšie, ako ten, čo od rána do večera si vyseďáva v lenoške.

Keď pre starobu je potrebná činnosť, tým viac to

platí o mladoti. Mladosť prežitá v nečinnosti je zabitá mladosť. Človek, ktorý by si takto predstavoval mladosť, bol by skoro mladým starcom. Už táto pohútka by nás mala hnať do predu. Treba sa nám prebijať životom. Náš organizmus Boh tak vystrojil, že on tuhne a tvrdne, keď zápasí. V zime sa prispôsobuje a tiež aj v horúčosti. Stratú energie v jednom smere nahradí si inde. Poranený pomáha si sám svojou regeneračnou silou. A preto je isté, že mladosť je vtedy najkrajšou mladosťou, keď je činná. Činnosť nás nezodiera, ale udržuje v sviežosti. Ona rozhoduje o našej mladosti a nie matričné záznamy.

Nesnívajme preto o elixíru života, ani o predĺžení ľudského veku do nekonečna. Starobu predlžovať nemá smyslu, veď starý človek je na farchu seba aj tým, s ktorými žije. Ide len o to: udržať si čím dlhšie mladý vek. Ten si udržime len heslom starých: *ora et labora*.

Dr. E. Stach.

Matka Božia v slovenskej katolíckej poézii.

V Novej práci vychádzaly na pokračovanie článku M. Hájkovej: Mariánske motývy v slovenskej literatúre. Pozorne sme sledovali túto prácu. A doista nie s menšou pozornosťou čítali ju slovenskí spisovatelia bez ohľadu na to, či ich tvorba zasahuje bezprostredne do náboženských oblastí alebo lúšti problémy celkom profánne. Boli sme prekvapení pri čítaní tejto štúdie, ktorá nám po prvý raz priniesla v súbornom spracovaní dávno čakaný námiet, no najmä preto, lebo nám prezrádza otvorene nezakryvanú úctu k Rodičke Božej folkových spisovateľov u nás, ktorí sú iného vyznania ako katolíckeho. Je to len potešiteľné pre nás, ktorým preblahoslavená Panna, jej zákroky a spoluúčasť na vykupiteľskom diele („spoluvykupiteľka“), jej zásahy a zástoj v posväcujúcom diele duší („Prostrednica všetkých milostí“), jej sláva a neporovnateľná krása („Nepoškvrená“), ako aj podiel v spravovaní sveta a dejín („Kráľovná vesmíru“) — je predmetom neprestajnej chvály, vďaky a dôverného prosenia. Už sa pomýšľalo na vydanie celej mariánskej poézie u nás v jednom sväzku a zaiste aj k tomu príde. Iné národy už dávno niečo takého majú. No musíme so žiaľom konštatovať, že aj pri mnohých prednostiach, ktoré práca M. Hájkovej má, veľmi skúpo sa tam hodnotí eminentne katolícka poézia u nás, a jej prebohaté motývy mariánske vyzdvihujú sa tam veľmi skromne, aj to ešte s chybami. Z katolíckych básnikov takého zvuku, ako napr. Hlbina a Haranta, cituje sa tam päť naj-

menej výstižných slóh. Čakalo by sa, že všetko katolícke budú v prvom rade u nás vynášať a zhodnocovať katolíci sami a že to budú robiť s úctou, aká sa k tomu žiada. Nám veľmi na tom záleží. Máme pred sebou pole práce v tomto odbore. O tom, či jestvuje zvláštna kresťanská literatúra u nás aj na poli beletrie, debatovať netreba. V samom Francúzsku vyriešil problém slávny H. Bremond, keď vydal rukoväť: *La littérature catholique en France*. Keďže je bezo sporu, že u nás máme niekoľko kníh z krásnej spisby celkom katolíckeho vnuknutia, čakali sme v práci M. Hájkovej bohatší výber z nich. Keď sa mohla pozastaviť nad menami, ktoré k Matke Božej vo svojich dielach vyjadrili svoj vzťah len z príležitostnej nevyhnutnosti, istotne mala venovať pozornosť aj tým spisovateľom, ktorí sa obracali k Nej z vlastných potrieb svojej duše. Zo starších je to Dlhomír Poľský a Kovalík Ustiansky, z mladších oveľa viac. Zo spomínaných už básnikov vôbec nie je zjavné, že by sa boli dajak vrúcnejšie zapodievali Pannou Máriou vo svojom diele, kým napr. u Hlbinu nájdeme celú marologiu básnicky prežitú a v poézii zvečnelú a u Harantu zas zachytený je čas, volajúci úpenlivo k Nej o pomoc. Nech si len povšimnú ctení naši čitatelia u Hlbinu v jeho „Belasých výškach“ básne k Sedembolestnej, k Panne Márii Višňovskej a Lurdskej (str. 29, 30, 31, 32, 80, 81) v „Ceste do raja“ verš: Rosa mystica (22), inde zmienky, ktoré autorka u iných spisovateľov tak horlivo vyzdvihuje, (str. 27, 37, 56), v „Harmonike“ (10, 19, 21, 57, 62, 64), v Harantovej „Zemi požehnanej“ básne: Mariatál (44) a Všemohúcnosť prosiaca (47), inde zmienky (9, 12), v „Klientoch“ básne na str. 13, 14, 15, zmienky na str. 26, 42, 57, 59, 62 a najmä báseň Matka nad zemou (77) — a vtedy usúdia, že títo dvaja píšu dôstojne ako kňazi pravú poéziu mariánsku. R.

Strhujúci Čin.

„Priznám sa, nič ma tak nevzpruží, do takej miery neprenikne, nič ma tak nevie uchvátiť a do úžasu priviesť, ako svätá omša, tak, ako sa u nás slúžieva. Čo by som aj večne bol prítomný na svätej omši, nijako by ma to neunavilo.

Svätá obeta je ďaleko od púheho soslupenia slov — naopak, javí sa nám ako významný čin, ba najvznešenejší úkon, aký kedy videl svet. Nie je iba vyzvaním, ba — ak smiem použiť výrazu — viacej privolaním Večného. Ten, pred ktorým anjeli sa klaňajú a diabli trasú, objaví sa v skutočnosti na oltári — Telo a Krv. Teda tento úžasný skutok je cieľom a tak isto

aj vysvetlením každej jednotlivkej čiastky tejto slávnosti. Slová sa upotrebuávajú len ako prostriedok, nie ako cieľ; nie sú bezduché prednesy k trónu milosti, pokladajú sa za nástroje toho, čo je ďaleko vyššie — totiž premenenia a obety. V náhlosti sa nesú ďalej, sťa by netrpezlivo čakaly na splnenie svojho poslania. Chytró sa poberajú mimo nás, celok sa vysloví rýchlo, lebo všetky prednesy sú iba čiastkou jedného celostného úkonu. Chytró sa prednášajú, veď sú úžasné slová obety, dielo privznešené, aby sa spomalilo. Prípomína nám slová, vyrieknuté pri jej ustanovení: „Co robíš, rob chytró.“ Chytró kmitajú vo vzduchu, lebo Pán Ježiš ich sprevádza tak, keď ako Vtelené Slovo sa prechádzal pozdĺž jazera, rýchlo povolávajúc tu jedného, tu druhého učeníka. Rýchly je ich prednes, lebo ako blesk mihne cez oblohu, tak sa uskutoční príchod Syna Človeka. Nášlo sa vyslovujú, pripomínajúc nám slová Mojžiša, keď sa mu Boh priblížil v mraku, dovoľávajúceho sa „Pána, Boha Vladára, milosrdného a milostivého, až veľmi trpezlivého, oplývajúceho v dobrote a pravde.“ Napodobňujúc Mojžiša na hore, tak isto sa „ponáhľame skloniť hlavy k zemi a kláňať sa mu.“ Všetci teda, roztrúsení po celom svete, každý na svojom mieste, starostlivo sa pripravujeme na okamih ohromujúceho Príchodu, „čakajúc na pohyb vody“. Každý podľa svojich schopností, podľa rytmu svojho srdca, podľa svojich potrieb, so svojimi vnuknutiami, s vlastným úmyslom, užívajúc nám milé modlitby. Rôzni ale sjednotení, bedlivo pozorujeme dej a jeho postup, spojujeme sa pri jeho dovŕšení. Nepriklincovaní bolestne a beznádejne iba k forme modlitby, od samého začiatku až do konca, účastníci sa pripodobňujú koncertu, kde každý nástroj, hoc rôzny, jednako prispieva k lúbeznej harmónii celku. V tom duchu spoluúčinkujeme s božím sluhom, podporujeme ho, ale prítom sme vedení jeho rukou. Nájdeš tam milucké deti, starcov, obyčajných robotníkov, bohoslovcov, kňazov, pripravujúcich sa na obetu a za služobníkov oltára, ďakujúcich za božiu láskavosť. Nechýbajú ani panenske devy ako aj skrúšení kajúcnici. Z duše toľkých účastníkov sa vznáša jedna eucharistická hymna a tento veľký Čin je jej dovŕšením a cieľom.

Pýtaš sa ma, či toto všetko nie je púhou formalitou, nerozumnou službou? — Vznešená, naozaj obdivuhodná dráma! Ó Sapientia, fortiter suaviterque disponens omnia, Ó Adonai, Ó Clavis David' et Exspectatio gentium, veni ad salvandum nos, Domine Deus noster.

Kard. Newman (Loss and Gain.)

(Pokračovanie.)

LITERATÚRA.

RÍMSKY MISAL. Preložil a poznámkami opatril Dr. Antonín Stříž. Vydalo nakladateľstvo Vyšehrad v Prahe 1945. Niet pochybnosti o tom, že tento preklad v českej náboženskej spisbe je najvzácnejšou a najdôležitejšou novinkou. Vonkajšia úprava na dnešné pomery je vyhovujúca. Prekladateľ vynechal niektoré latinské texty a obmedzuje sa iba na český predklad. Úsudky o tom sú všelijaké. Ak hľadáme na vec prakticky, nuž preklad potrebujú vo väčšine iba tí, čo nevedia po latincky, preto mohli vypadnúť všetky latinské texty. Kým budeme mať slovenský preklad rímskeho misálu, veľké služby nám vykoná preklad český. -er.

MÁRIA GAVORNIKOVA: *Zápisky 1936*. Vydalo Nakladateľstvo Teodor Mesík, Modrá 1945. Str. 131; broš. 66 Kčs, viaz. 99 Kčs. Živá reakcia na mnohé udalosti slovenského života, ktoré spisovateľka hodnotí duchovne a posudzuje s hľadiska dobra celoslovenského. -er.

Dr. BEDŘICH AUGUSTIN. *Mravouka pre III. triedu stredných škôl*. Vydalo Nakladateľstvo Vyšehrad v Prahe 1945. Str. 120; broš. 26 Kčs. Učebnica naozaj praktická, mohla by vari slúžiť ako vzor pri zostavovaní slovenských učebníc mravouky, na ktoré netrpezlivo čakáme. -er.

JUDr. FRANTIŠEK KOP: *Založení university Karlovy v Praze*. Vydalo Nakladateľstvo Atlas v Prahe II, Příkopy 12. Str. 60, cena 65 Kčs. Historická štúdia o vzniku prvej stredoeurópskej univerzity v Prahe.

V nakladateľstve Václav Peter v Prahe vyšlo: VÁCLAV JÍRU: *Šesté jaro*. Str. 237; broš. 99 Kčs. Úžasné chvíle z českého života v posledných šiestich rokoch. — FRANTIŠEK KOVARNA: *Listy mrtvému příteli*. Str. 147; broš. 52 Kčs. Psychologická štúdia o probléme češtva a nemectva, slovanstva a germánstva. — JOZEF KADLEC: *Zdi nářku. Elegie*. Str. 36; broš. 25 Kčs. — JOZEF HIRŠAL: *Matky. Báseň*. Str. 36; broš. 33 Kčs. — ZIKMUND SKYBA: *Země. Básně*. Str. 65; broš. 30 Kxs. — ZPĚVY nové Francie. Str. 65; broš. 40 Kčs. — V edícii „Svázky“ vyšlo: EMIL SOBOTA: *Bodry byrokat o svých zkušenostech*. Str. 35; broš. 7 Kxs. — FRANTIŠEK PRAŽÁK: *Výzkum českého dítěte*. Str. 32; broš. 7 Kčs. — Ku knihám tohoto nakladateľstva poznamenávame, že nie je vo všetkých rešpektovaný mravný cit, najmä keď ide o kresby.